

2000 MARELE JUBILEU AL NAȘTERII DOMNULUI
JUBILEUL NAȘTERII LUI MIHAI EMINESCU 150

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL X
Nr. 7/115
Iulie 2000
16 pag. - 5000 lei

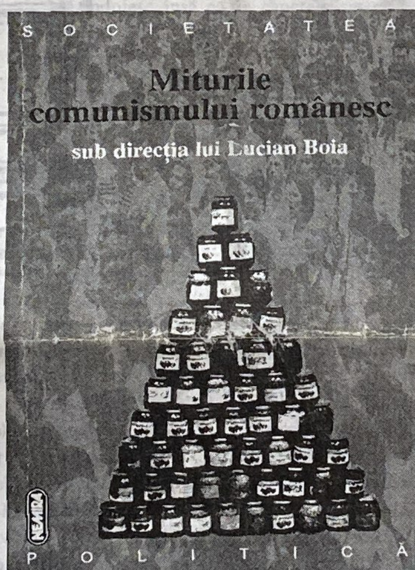
PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NAȚIONAL-CREȘTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANȚA, ELVEȚIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

"Lumina vine de la Răsărit"

Deconspirarea afectat "științifică" a numeroaselor aberații ale totalitarismului, rebotezate "mituri" și constelate în odioase "mitologii" *sui generis*, reprezintă una dintre obsesiile istoriografice ale sfârșitului de secol. Extinderea abuzivă a "demitizării", de la "miturile proaste" asupra *tuturor* miturilor istorice naționale, în lipsa deliberată a oricărei ierarhii axiologice, reprezintă un soi de consecvență parșivă, pătrunsă recent și-n manualele școlare, cu riscuri asupra cărora nu e locul a ne pronunța aici. Privit de sus, fenomenul constituie o nouă formă de pozitivism istoric, menit să distrugă legătura organică dintre trecut și prezent, adică funcția lucrătoare a Tradiției (ceea ce Mircea Eliade înțelegea, în mare, prin *le mythe vivant*). La noi, corifeul cvasi-oficial al acestei direcții istoriografice, abil exploatator al momentului, este d-l Lucian Boia, ce a izbutit să obțină efect european cu a sa *La mythologie scientifique du communisme* (Caen, 1993).

Răspunzând acestei mode și avându-l drept coordonator chiar pe d-l Boia, la Editura Nemira din București a apărut, în 1998, volumul intitulat *Miturile comunismului românesc* (o selecție din cele două volume publicate sub același titlu, în 1995 și respectiv 1997, de Editura Universității din București). Sunt reunite aici contribuții ale unor cercetători îndeobște mai tineri (unii încă studenți, cel puțin la data susținerii comunicărilor respective), fără îndoială utile și interesante în multe privințe, în pofida unei cam obositoare uniformități ideologice, metodologice și chiar stilistice. În jurul volumului s-a făcut un fel de vâlvă cu iz propagandistic, fără ca nimeni să riște vreo observație critică mai concretă. Impresia rezultată de aici, mai ales pentru publicul larg, a fost aceea a unei întreprinderi fără cusur (atât sub aspectul "informației", cât și al "interpretării"), așa cum s-a întâmplat, tot cam pe atunci, și cu *Paradoxul român* al d-lui Sorin Alexandrescu (la care sper să mă refer mai pe larg cu un alt prilej; se poate însă consulta cu deosebit folos excelenta critică făcută cărții de un profesionist al domeniului istoriografic, d-l Demostene Andronescu, în articolele "Paradoxul român și paradoxurile D-lui Sorin Alexandrescu" și "Din nou despre paradoxurile D-lui Sorin Alexandrescu", apărute anul trecut chiar în *Puncte cardinale*, nr. 5/101, p. 5, și nr. 8/104, p. 5, cu urm. în p. 11).

Prima secțiune a *Miturilor*..., "Modelul sovietic", se deschide cu un studiu intitulat "Lumina vine de la Răsărit. «Noua imagine» a Uniunii Sovietice în România postbelică, 1944-1947" și semnat de d-l Adrian Cioroianu (universitar bucureștean, colaborator al *Dilemei*, istoric nu lipsit de calități, ba chiar posesor al unei certe harisme, valorificate și-n multiple apariții televizate).

De data aceasta, din păcate, studiul d-lui Cioroianu, aparent foarte erudit, pendulează jenant între timiditate exegetică și ignoranță documentară, instaurând ca "adevăr istoric" presupoziția incultă că formula inclusă și în titlu, "Lumina vine de la Răsărit", ar fi o creație conjuncturală a "geniului sadovenian", pus după Război, spre rușinea lui și a literelor românești, în slujba cauzei bolșevice.

Să-l cităm însă chiar pe autor: "Pe 1 martie 1945, în după-amiaza zilei, la Sala Dalles din București, în fața unui auditoriu destins și distins (?!), se pregătea să conferențieze Mihail Sadoveanu, unul dintre prozatorii de referință ai literaturii române, recunoscut ca atare și de contemporani. Cu un titlu ce trimitea mai curând la geografie, această conferință era parte dintr-un ciclu temeinic pregătit de organizatori: *Ciclul de conferințe pentru cunoașterea URSS*. Contribuția maestrului Sadoveanu purta un titlu ce va face carieră: *Lumina vine de la Răsărit*. La prima vedere, nimic nu pare a fi mai adevărat. Cu sau fără permisiunea istoricului, lumina, într-adevăr, vine de la răsărit. Dar ce se poate întâmpla atunci când această evidență este menită să acopere și conotația politică a afirmației?" (p. 22). Și în nota de subsol de la pp. 22-23: "Unii dintre interlocutorii mei mi-au atras atenția că sintagma lansată de scriitor, «Lumina vine de la Răsărit», ar putea fi (sunt opinii ferme *că ar fi sigur*) o parolă masonică din care inițiații urmau să înțeleagă un mesaj care să-i pună în gardă. Sadoveanu apare în arhivele lojilor masonice din România în anul 1928; din anul 1935 el era Mare Maestru al Marii Loji Naționale și Mare Maestru al Francmasoneriei Române Unite... Textul «Lumina vine de la Răsărit» este publicat prima dată în revista A.R.L.U.S.-ului, *Veac nou*, pe 11 martie 1948. Apoi, A.R.L.U.S. îl retipărește într-o variantă dezvoltată, în aprilie același an, într-o broșură cu coperte roșii de 31 de pagini plus o planșă cu fotografia autorului: *Lumina vine de la Răsărit*, Cartea Rusă, 1945..."

S-ar zice că lucrurile sunt clare: colaboraționistul Mihail Sadoveanu, întâmplător și mason, a inventat și a lansat, în primăvara lui 1945, cu darul formulărilor memorabile pe care-l avea, lozinca propagandistică de tristă amintire, în care "Răsăritul" era o metaforă a Uniunii Sovietice. Eventuala origine masonică a formulei, certă pentru unii, rămâne îndoielnică pentru cercetător (care, debordând de erudiție, tinde mai degrabă să-i afle rădăcinile - "Mihail Sadoveanu nu era foarte original" - în cutare stihuire ocazională a Mitropolitului Dosoftei, *"Că de la Moscova lucește lucoare..."*, de la 1681!), cum rezultă tot din nota citată.

Iată însă ce scrie negru pe alb într-o carte aflată acum, slavă Domnului, la îndemâna oricui: "Profesorii Universității [din Iași], afară de un grup foarte restrâns în frunte cu A. C. Cuza, Ion Găvănescul și Corneliu Șumuleanu, erau [la 1919] părtașii aceleiași idei de stânga. Profesorul Paul

Răzvan CODRESCU

(continuare în pag. 2)

"Lumina vine de la Răsărit"

(urmare din pag. 1)

Bujor, unul din exponenţii majorităţii, rostise lapidar chiar în plin Senat al României: «Lumina vine de la Răsărit», adică de peste Nistru". Notaţia, a cărei exactitate de amănunt rămâne secundară, aparţine lui Corneliu Z. Codreanu (1899-1938) şi se găseşte în volumul *Pentru legionari* (Editura "Totul pentru Ţară", Sibiu, 1936, p. 16; numeroase reeditări, inclusiv în ultimul deceniu, ultima fiind scoasă chiar anul trecut, cu prilejul centenarului naşterii "Căpitanului", de către Editura Scara). Formula, considerată scandaloasă din perspectiva "intereselor naţionale" ale momentului respectiv (1919), este evocată de autor şi-n alte câteva rânduri. Viitorul întemeietor al Legiunii era pe atunci proaspăt student al Universităţii ieşene, iar cartea menţionată a fost redactată în 1935-36. Deci în 1945, când o colporta M. Sadoveanu, formula era deja venerabilă (chiar dacă nu tocmai de la... 1681!), exact cu sensul pe care i-l dădea şi acesta, spre încântarea ignoranţilor "destinşi şi distinşi", ce i-o atribuiseră chiar lui (ca şi d-l Cioroianu, astăzi).

Asta pe de o parte. Pe de altă parte, formula era "venerabilă" şi în alt sens: originea ei *masonică* este mai mult decât transparentă, fără a mai avea nevoie de cine ştie ce argumentări stufoase. Înainte de a deveni un "mit al comunismului", lumina de la Răsărit ni se prezintă ca un clasic "mit masonic" (vorba vine), ţinând de o simbolistică iniţiatică rezumată în formula latinească *Ex Oriente lux* (principiu masonic de alfabet). Ea nu viza *ab origine* nici o realitate fizică sau geografică, nici una propriu-zis politică (chiar dacă aceasta din urmă a ajuns oarecum implicită), ci traducea o pseudo-mistică a Luminii (identificată cu Adevărul masonic), altoită speculativ pe vechi simboluri orientale (mai ales egiptene). Într-un catehism masonic tradiţional (*apud* C. W. Leadbeater, *Francmasoneria. Rituri şi iniţieri*, Editura Herald, Bucureşti, f. a., p. 21) se poate citi (am eliminat prescurtările specifice):

"- De unde vii ca mason?
- Din Occident.
- Încotro te îndrepţi?
- Către Orient.
- De ce te întorci din Occident şi mergi către Orient?
- Pentru a căuta un maestru şi a primi învăţătură..."

De aici şi "Marele Orient" masonic (ale cărui implicaţii în toate revoluţiile moderne, cel puţin de la 1789 la 1917, e un fapt demult dovedit). D-l Cioroianu pomeneşte de înaltul grad masonic al lui M. Sadoveanu, iar din informaţiile noastre (lucrul ar trebui verificat mai îndeaproape, de dragul scrupulului istoriografic) profesorul Paul Bujor (la care se referă sursa indicată) era şi el mason (ca mulţi dintre profesorii universitari cu vederi de stânga din acea vreme)*. Formula "Lumina vine de la Răsărit", chiar dacă nu era neapărat o parolă de recunoaştere sau avertisment (cf. *Miturile...*, nota cit.), a trecut cu naturală consecvenţă din mediile masonice în limbajul ideologic al stângii (pro)comuniste, imediat după Revoluţia bolşevică din 1917 (P. Bujor uzase ostentativ de ea în 1919, într-un cadru oficial, dar s-ar putea, la o cercetare mai meticuloasă, să i se descopere acestei formule "deviate" şi alte ocurenţe în epocă); M. Sadoveanu o reia într-o conjunctură nouă şi infinit mai gravă, imediat după virarea României spre comunism (1945). E o posibilă dovadă indirectă că interesele masoneriei (al cărei obiectiv constant a fost dizolvarea ordinii politico-religioase tradiţionale şi înlocuirea ei cu o "nouă ordine mondială", ce a cunoscut etape şi forme numai aparent contradictorii) au mers, în prima jumătate a secolului, spre bolşevizarea Rusiei şi apoi a întregii Europe de Est, comunismul având - cel puţin în faza lui iniţială - o importantă componentă masonică. Aceasta deschide, desigur, un alt plan de interpretare a istoriei (considerat *tabu*, ca şi aşa-numita orientare "revizionistă", şi expediat - persiflator şi stigmatizant - la capitolul..."mitul conspirativităţii"), conform căruia n-ar fi deloc neîntemeiată afirmaţia că "lumina *continuă să vină* de la Răsărit" ("cu sau fără permisiunea istoricului", vorba d-lui Cioroianu), chiar dacă centrul de greutate al intereselor mondialiste (*sans frontières*) s-a mutat demult în Apus (internaţionalismul democratic luând locul internaţionalismului proletar, iar comunitarismul albastru luând locul comunismului roşu). Reîntoarsă de la sensul ei îngustat conjunctural (Răsărit/Orient= "farul" sovietic temporar) la largul ei sens "ocult" iniţial (Răsărit/Orient= "farul" masonic etern), formula e pasibilă să-şi păstreze întreaga actualitate, sfidând naivele "demitizări"...

Lăsând însă la o parte originea masonică a formulei şi posibilele ei implicaţii (invocate aici doar ca "ipoteză de lucru"), e de ajuns a observa, cu mâhnită surprindere, că istoricii noştri post-comunişti, nu mai puţin "ideologizaţi" decât pe vremea comunismului, ignoră cu suficienţă surse istorice importante (cum este şi cartea "reacţionarului" Codreanu, cel puţin pentru perioada 1919-1936), desigur în virtutea unei "cenzuri ideologice" (mergând până la ignorarea completă a unora dintre ele), ceea ce nu are nimic de-a face cu probitatea demersului ştiinţific, ci tinde să-l transforme pe istoric într-un simplu politruc, desemnat de *establishment* să reconstruiască istoria înlăuntrul cadrelor admise/agreate (*political correctness*?), ceea ce duce, cu sau fără voie, exact la opusul cercetătorului adevărat (aspirant ideal spre exhaustivitate în domeniul său de studiu). Utilizarea surselor nu implică nici o afinitate ideologică necesară cu acestea, ci doar "patima" documentării oneste, obiective şi cuprinzătoare (atât cât este cu putinţă în marginile omeneşti). Dacă ţine cu tot dinadinsul, istoricul se poate delimita explicit de surse, dar n-are voie, deontologic vorbind, să le eludeze aprioric. Or ne vedem în situaţia de a constata că la noi atât un amator al istoriografiei contemporane din generaţia mai vârstnică, precum d-l Sorin Alexandrescu (*cf.* D. Andronescu, art. cit.), cât şi un profesionist al domeniului din generaţia mai tânără, precum d-l Adrian Cioroianu, oferă contraexemple flagrante în acest sens. (În aceste condiţii, un Z. Ornea poate deveni chiar "exemplu pozitiv", el făcând totuşi, în pofida visceralităţii critice la adresa "extremismului" interbelic, dovada unei apreciabile acribii documentare, fundamentală pentru un istoriograf care se respectă.)

Ca unul care crede că "lumina vine de la Răsărit" într-un alt sens - anume de la Hristos, "Soarele Dreptăţii, Răsăritul cel de Sus" -, recunosc fără rezerve urgenţa deconspirării "miturilor comuniste"; dar nu căzând din "lacul" marxism-leninismului falimentar în "puţul" altor reducţionisme ideologico-metodologice, căci asta ar însemna că pretinsa "mutaţie revoluţionară" a societăţii româneşti din ultimul deceniu riscă să se verse - vorba regretatului Petre Ţuţea - în lunga "istorie românească a aflărilor în treabă"...

* Paul Bujor, doctor în ştiinţe naturale al Universităţii din Geneva, era profesor de morfologie animală la Universitatea din Iaşi.

COMUNISMUL ÎNTRE FIINȚĂ ȘI NEFIINȚĂ

La sfârşitul lunii trecute, prin intermediul rubricii "Decese" din *România Liberă*, "Prof. univ. dr. Adrian Năstase" ne aducea la cunoştinţă "cu profund regret" că "a aflat de plecarea dintre noi a celui care a fost CORNELIU MĂNESCU". Apoi, fidel adagiului latin *De mortuis nil nisi bene* (datorat, după spusele lui Diogene Laertiu, lui Chilon, unul din cei şapte înţelepţi ai Antichităţii, care era de părere că moartea îl absolvă pe om de toate păcatele) continuă: "Odată cu dispariţia sa, diplomaţia românească pierde un reprezentant de reală valoare, un spirit lucid, echilibrat şi elegant, un nume de referinţă. Martor al istoriei ultimelor cinci decenii, CORNELIU MĂNESCU s-a implicat efectiv în destinul României, pe care, nu arareori, a reuşit să-l influenţeze pozitiv prin marcanta sa personalitate...". Aprecieri elogioase, rostite de obicei în astfel de situaţii. Când însă este vorba de "istoria ultimelor cinci decenii" şi de "implicarea în destinul României" pe care răposatul Corneliu Mănescu ar fi reuşit "să-l influenţeze pozitiv", afirmaţiile distinsului "Prof. univ. dr. Adrian Năstase" nu trebuie privite doar ca o bomboană pe coliva unui tovarăş de partid şi de crez comunist. D-l Adrian Năstase este prim-vicepreşedinte al PDSR, versiunea cosmetizată pentru uzul Occidentului a Partidului Comunist. O formaţiune politică creată de nomenclatura comunistă (în frunte cu tov. Ion Iliescu) cu rostul de a prezerva vechile structuri comuniste şi de a menţine la conducerea acestor structuri pe foştii tovarăşi, deveniţi peste noapte apărători zeloşi ai "valorilor democraţiei". În această lumină, aparent nevinovatul ferpar funerar ascunde intenţia de a conferi legitimitate morală "celor cinci decenii" de regim comunist. O acţiune la care s-au asociat, prin comunicate publicate în presă, atât Senatul României, cât şi Ministerul Afacerilor Externe!

1969 – anul când cariera lui Corneliu Mănescu era la apogeu

Cele două instituţii fundamentale ale statului sunt într-un deplin acord nu numai cu privire la calităţile excepţionale pe care ilustrul dispărut le-a dovedit în timpul vieţii, dar şi în ceea ce priveşte destinul său după încetarea din viaţă. "Senatul României îşi exprimă regretul pentru *trecerea în nefiinţă* a omului politic şi parlamentarului de excepţie care a fost Corneliu Mănescu", iar Ministerul Afacerilor Externe consideră că "*Trecerea în nefiinţă* a celui ce a fost una din cele mai memorabile personalităţi care au slujit cauza politicii externe româneşti reprezintă o grea lovitură pentru diplomaţia românească, pentru toţi cei care l-au cunoscut şi preţuit" (subl. mele).

Aşadar, pentru "înţelepţii" din Senatul României, ca şi pentru "Conducerea şi întregul personal al MAE", omul după moarte, în speţă Corneliu Mănescu, *"trece în nefiinţă"*. În faţa acestei concepţii, exprimate tranşant cu girul Preşedintelui Senatului României – Dl. Ionescu Quintus – şi al Ministrului de Externe – Dl. Petre Roman, te simţi tentat să-ţi pui întrebarea: Oare capetele luminate din fruntea principalelor instituţii care, prin activitatea lor, ar trebui să se străduiască, în tot ceea ce gândesc, exprimă şi întreprind, ca România să nu treacă în nefiinţă, s-au convertit în bloc la vreuna din sectele budiste, pentru care esenţa lumii şi a existenţei umane este "nimicul", "golul metafizic", "nefiinţa"? Sau poate că cei care au conceput cele două elogii la moartea lui Corneliu Mănescu, ca şi cei care au dat "bun de tipar" pentru publicarea lor, nu au mers atât de departe cu subtilităţile filozofico-teologice, deşi moartea este un act atât de grav încât reflecţiile pe această temă sunt întru totul justificate. Poate că mai degrabă s-au inspirat, atunci când l-au trecut pe Corneliu Mănescu în "nefiinţă", din filozofia stoică a lui Seneca (*Troienele*): *Post mortem, nihil est* (După moarte nu mai e nimic)...

Mă îndoiesc însă că în capetele senatorilor Dumitraşcu sau Bădiceanu, ca şi ale celorlalţi *eiusdem farinae* din corpul "aleşilor naţiunii", vor fi încăput vreodată probleme de genul celor sesizate mai sus în legătură cu moartea. *"Trecerea în nefiinţă"* este pur şi simplu o sintagmă de inspiraţie comunistă, prin care se subliniază componenta ateistă ce defineşte ideologia marxistă. Pentru creştini poziţia în problema morţii este clară şi lipsită de echivoc. În *Simbolul credinţei*, creştinul mărturiseşte: *"Aştept învierea morţilor; Şi viaţa veacului ce va să fie. Amin"*. De asemenea, în Sfânta Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur preotul rosteşte la ectenie *"... Sfârşit creştinesc vieţii noastre, fără durere, neînfruntat, în pace, şi răspuns bun la înfricoşătoarea judecată a lui Hristos să cerem"*. Dar un enunţ complet şi totodată impresionant al concepţiei creştine despre viaţă, moarte şi veşnicia sufletului îl găsim în "Rânduiala înmormântării" din *Molitfelnic*: *"Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce cu înţelepciunea Ta cea negrăită ai zidit pe om din ţărână şi, întocmindu-l după chipul şi asemănarea Ta, l-ai împodobit cu înţelepciune şi frumuseţe, ca pe o cinstită făptură cerească, spre mărirea şi strălucirea slavei şi a împărăţiei Tale; dar el călcând cuvântul poruncii Tale şi nepăzind chipul Tău, de care era împărtăşit, pentru ca răutatea să nu fie fără de moarte, din iubire de oameni, ca un Dumnezeu al părinţilor noştri ai poruncit amestecului şi împreunării acesteia şi acestei negrăite legături a Ta - prin vrerea Ta cea dumnezeiască - să se desfacă şi să se risipească, pentru ca sufletul să meargă acolo de unde fiinţă şi-a luat, până la obşteasca înviere, iar trupul să se desfacă în cele din care a fost alcătuit. Ţie ne rugăm, Părintelui Celui fără de început şi Unuia-Născut Fiului Tău şi Celui de-o-fiinţă şi de-viaţă-făcătorului Tău Duh, să nu îngădui ca făptura Ta să fie înghiţită de pieire; ci trupul să se desfacă în cele dintru care a fost alcătuit, iar sufletul să se aşeze în ceata drepţilor."*

Pe poziţii similare, în problema morţii, se situează şi Biserica Romano-Catolică, din al cărei *Catehism* adoptat la Conciliul Vatican II reproducem următorul text edificator: *"Prin moarte, sufletul este despărţit de trup, dar în înviere Dumnezeu va reda viaţa incoruptibilă trupului nostru transformat, reunindu-l cu sufletul nostru. După cum Cristos a înviat şi trăieşte pentru totdeauna, vom învia cu toţii în ziua de apoi"*.

"Trecerea în nefiinţă" a lui Corneliu Mănescu a constituit un bun prilej pentru a relansa campania ateistă, aparent perturbată de evenimentele din Decembrie '89. Faptul că Senatul şi Ministerul de Externe au adoptat o atitudine de sfidare a mentalităţii şi tradiţiilor creştine ale poporului român, prin relansarea în cuprinsul unor texte oficiale a concepţiei materialiste şi atee de origine marxist-leninistă, trebuie să ne dea de gândit.

Dar lucrurile nu se opresc aici. Panegiricul dat publicităţii de Ministerul Afacerilor Externe este un document care se înscrie pe linia eforturilor de reabilitare istorică, morală şi politică a "celor cinci decenii" de comunism. O reabilitare al cărei postulat a fost formulat de comunistul Ion Iliescu în primele ceasuri ale însângeratului Decembrie '89: "Ceauşescu a întinat idealurile nobile ale comunismului!".

Faptul că Ministerul de Externe s-a angajat fără rezerve în acţiunea de reabilitare a trecutului comunist, nu trebuie să surprindă. Dintre toate instituţiile moştenite de la regimul comunist, Ministerul de Externe s-a dovedit a fi o redută inexpugnabilă. Dacă în celelalte instituţii ale statului tentativele de reformă şi de restructurare au înregistrat unele succese, în domeniul diplomaţiei nu s-a clintit mai nimic din loc. Atât în centrala ministerului, cât şi în reprezentanţele de peste hotare predomină prezenţa securisto-diplomaţilor moşteniţi de la regimul comunist. "Sunt profesionişti de neînlocuit" - este argumentul ce ţi se serveşte ori de câte ori este abordat acest subiect fierbinte, omiţându-se să se spună că cea mai mare parte din membrii corpului diplomatic a fost şcolită la Moscova. Or dacă astăzi mai există cineva care să-şi închipuie că dintre tinerii cu studii în Uniunea Sovietică se găseşte vreunul omis de la obligaţia de a semna angajamentul de agent KGB, acela este mai mult decât naiv...

De altfel, importanţa acordată relaţiilor externe de oculta care a dat lovitura de stat în Decembrie '89 se vede din numele şi statutul politic ale personajelor care au condus diplomaţia în perioada postdecembristă. În locul ultimului ministru de Externe ceauşist, a fost numit Sergiu Celac, fostul translator al dictatorului asasinat. Un personaj dubios, cu o identitate etnică incertă, pe care, probabil, complotiştii l-au folosit pentru a spiona mişcările cuplului prezidenţial. După consolidarea regimului său, în urma alegerilor din Duminica Orbului 1990, conducătorul complotului anticeauşist, Ion Iliescu, i-a încredinţat conducerea Ministerului de Externe principalului său colaborator, Adrian Năstase. Acestuia i-a succedat un alt produs al şcolii securisto-comuniste de formare a demnitarilor pentru relaţiile cu străinătatea, Teodor Meleşcanu, care a deţinut portofoliul Externelor până la alegerile din Noiembrie 1996. Parţialul succes al Convenţiei Democrate la acele alegeri nu s-a soldat însă cu scoaterea Ministerului de Externe de sub influenţa forţelor criptocomuniste, prezente la guvernare prin Partidul Democrat condus de Petre Roman-Neulânder, fiul evreului cominternist ce şi-a zis Valter Roman. La conducerea treburilor externe ale ţării vor urma pe rând "democraţii" Adrian Severin, Andrei Pleşu şi, în final, însuşi Petre Roman. Din această nefastă succesiune de agenţi comunişti la conducerea Ministerului de Externe poate ar fi trebuit să sperăm la o atitudine mai pronunţat românească din partea omului de cultură Andrei Pleşu. Nu a fost însă aşa. Singura sa contribuţie (dincolo de promovarea câtorva tineri mai acătării) la deconspirarea adevăratului chip al diplomaţiei postdecembriste a fost dezvăluirea faptului că în Ministerul de Externe peste 80% din personal este moştenit de la regimul comunist (un lucru pe care toată lumea îl ştia!).

Precizările de mai sus cu privire la predominanţa ideologiei marxiste în orientarea politică a membrilor corpului diplomatic românesc ne va ajuta să desluşim perfida intenţie de reabilitare a trecutului comunist pe care o ascunde "Omagiul" închinat personalităţii lui Corneliu Mănescu, dar şi să cunoaştem adevăratul chip al celui care "a trecut în nefiinţă" la 26 iunie.

(continuare în pag. 4)

Gabriel CONSTANTINESCU

COMUNISMUL ÎNTRE FIINȚĂ ȘI NEFIINȚĂ

(urmare din pag.3)

Corneliu Mănescu "s-a născut la 6 februarie 1916 în orașul Ploiești". O corelație între data nașterii omagiatului și evenimentele majore cu care a fost contemporan ne conduce la constatarea că în 1941, la intrarea României în Marele Război împotriva Rusiei bolșevice, pentru reîntregirea hotarului de Răsărit, avea vârsta de 25 de ani și, ca majoritatea copleșitoare a generației sale, ar fi trebuit să se găsească pe front. Despre o astfel de ipostază, "Omagiul" nu ne spune nimic, după cum nu menționează nici o eventuală participare, după 23 August 1944, la campania din Vest. Absența sa de pe câmpurile de bătălie este cu atât mai ciudată cu cât, urmând firul relatărilor biografice, vom afla că, "după o perioadă de activitate intensă în plan publicistic", a fost propulsat direct în "structurile de conducere ale Ministerului Forțelor Armate". Și nefiind militar de profesie ("a absolvit Facultatea de Drept a Universității București"), nu este greu să ne dăm seama că, în calitate de comunist, a făcut parte din "Aparatul politic al armatei", fiind un "politruc", calitate în care a participat, alături de un Emil Bodnăraș și de un Ernst Neulánder (*alias* Valter Roman), la procesul brutal de transformare al Oștirii României dintr-o armată națională într-o armată de partid.

"Din 1960, Corneliu Mănescu a intrat în serviciul Ministerului Afacerilor Externe, îndeplinind succesiv atribuțiile de șef al Departamentului politic din cadrul Ministerului și de ambasador al României în Ungaria (1960-1961). A deținut apoi funcția de ministru al Afacerilor Externe din martie 1961 și până în octombrie 1972". Și în continuare "Omagiul" enumără faptele sale de arme pe frontul politicii externe a României comuniste ("A condus delegațiile guvernamentale ale României la Națiunile Unite. La 19 septembrie 1967 a fost ales președinte al celei de-a XII-a sesiuni a Adunării Generale ONU... Între 1973 și 1977, a fost președinte al Comisiei parlamentare de politică externă și președinte al Grupului parlamentar român la Uniunea interparlamentară. Ulterior a îndeplinit atribuțiile de ambasador al României în Franța și, concomitent, șef al Delegației permanente a României la UNESCO, între 1977 și 1982").

Elogiind personalitatea lui Corneliu Mănescu în calitate de ministru de Externe, "aparatnicii" din MAE omit un fapt important: ce se petrecea în țară în perioada în care "omagiatul" lustruia imaginea României în forurile internaționale, ascunzând străinătății adevărul despre tragedia trăită de națiunea română sub dictatura comunistă. În anul 1961, când Corneliu Mănescu a devenit ministru de Externe, "Gulagul românesc" era la apogeu. Temnițele și lagărele de muncă forțată deveniseră neîncăpătoare pentru a adăposti oponenții comunismului, iar regimul aplicat deținuților era unul de exterminare. O realitate cumplită, pe care toți românii adevărați o cunosc, dar pe care, cu bună știință, panegiriștii din MAE o ignoră.

Din nenumăratele fețe ale ororilor și fărădelegilor săvârșite în regimul penitenciar, în anii în care Corneliu Mănescu reprezenta în fața Occidentului "eterna și fascinanta Românie comunistă", am ales pentru readucere aminte tratamentul aplicat deținuților decedați în lagărul de la Periprava (Delta Dunării). Acolo, relatează Părintele Ioan Vladovici, fost deținut politic, morții erau îngropați fără nici un veșmânt pe ei, așa cum veniseră pe lume, în sicrie improvizate din cutii de marmeladă, fără nici un semn de recunoaștere la căpătâi. Fără știrea gardienilor, camarazii de suferință îi puneau în gură, celui ce se eliberase înainte de expirarea osândei, fără decret de grațiere, o minusculă plăcuță de aramă, pe care îi era scrijelit, numele, în speranța că, după prăbușirea comunismului, cimitirele în care au fost înhumate rămășițele pământești ale deținuților decedați în timpul detenției vor fi cercetate și osemintele lor vor fi înmormântate creștinește. Speranță deșartă! România postdecembristă nu a făcut nimic întru cinstirea celor ce și-au dat viața pentru libertate.

Asocierea numelui fostului ministru de Externe Corneliu Mănescu cu crimele comunismului ar putea fi privită de unii ca forțată, obiectându-se că vinovăția pentru tratamentul de exterminare aplicat deținuților politici, ca de altfel pentru impilarea întregii populații, aparține Securității - aparatului de represiune - nu membrilor corpului diplomatic, persoane cu maniere alese și comportament "echilibrat și elegant". Judecătorii de la Nürnberg au judecat însă altfel și au judecat bine. Cu toate că, în mod cert, nici Joachim von Ribbentrop, nici predecesorul său Constantin Frh. von Neurath, miniștri de Externe ai Germaniei național-socialiste, nu au dat nici măcar o palmă unui evreu, au fost condamnați, primul la moarte prin ștreang, iar celălalt la 15 ani de temniță. În felul acesta se statua o jurisprudență valabilă pentru toate timpurile și toate locurile. *Toți cei care ocupă demnități într-un regim criminal sunt răspunzători pentru crimele săvârșite de acel regim.* Un principiu cu aplicabilitate nu numai în "cazul Corneliu Mănescu"; el ar trebui aplicat în cazul tuturor foștilor demnitari comuniști care, profitând de memoria scurtă a românilor, își ascund trecutul sub pulpana îngăduitoare a democrației.

"După o perioadă de pensionare impusă de divergențele cu regimul dictatorial, Corneliu Mănescu revine în prim-planul vieții politice ca semnatar al «Scrisorii celor șase», prilej cu care își reafirmă statura demnă în plan intern și internațional, prin condamnarea fermă a politicii totalitarismului în România". O suită de mistificări rostite cu seninătatea specifică nerușinării comuniste care, și în acest caz, își dovedește măiestria cu care stăpânește arta dezinformării! Pensionarea sa nu a fost câtuși de puțin consecința "divergențelor cu regimul dictatorial". Ca majoritatea "baronilor comuniști", Corneliu Mănescu a depășit măsura îngăduită reprezentanților clasei muncitoare. Dedat la coniacurile franțuzești și la găvanul cu icre negre, nu a înțeles că ifosele de gentleman contrastau flagrant cu sobrietatea patronului său, după cum eleganța afișată de soția sa zgâria orgoliul "savantei de renume mondial". Cât privește "statura sa demnă pe plan intern și internațional", să ascultăm scena descrisă de Victor Frunză în *Istoria stalinismului în România*: "Cine a văzut filmul vizitei de stat în Franța din 1980 s-a putut convinge personal până unde se poate înjosi un om; simțindu-se complexat din pricina staturii sale, C. Mănescu se cocoșa pur și simplu, cu un zâmbet mieros și slugarnic, în fața măriilor lor, care îl priveau buzați și profitând că se află pe scara avionului, mai sus".

În același context de dezgustătoare denaturare a adevărului se înscrie și afirmația din "Omagiul" MAE referitoare la "Scrisoarea celor șase": un document de "condamnare fermă a politicii totalitarismului din România". Toți cei șase semnatari ai "Scrisorii" erau comuniști cu vechi State de serviciu în Partidul Comunist. Numele lui Gh. Apostol, Al. Bârlădeanu, C. Pârvulescu, C. Mănescu, S. Brucan și Gr. Răceanu sunt bine cunoscute în analele Partidului Comunist Român ca "personalități" care au pus umărul din greu la instaurarea și consolidarea regimului comunist. Ca urmare, ceea ce i-a determinat pe "semnatari" să acționeze nu a fost "totalitarismul din România", ci marginalizarea lor de către Nicolae Ceaușescu. Nici unul din "cei șase" nu putea accepta ca de pe lista de onoare a ctitorilor comunismului românesc numele său să lipsească. De altfel, la o lectură atentă a textului "Omagiului", se vede că protestul "celor șase" este îndreptat împotriva "politicii totalitarismului", nu împotriva "totalitarismului" în sine, așa cum au făcut-o miile și miile de români care au cunoscut ororile temnițelor comuniste.

Plasând "Scrisoarea celor șase" în contextul politic al momentului când a fost formulată (martie 1989), putem înțelege dedesubturile ei. În Uniunea Sovietică, centrul vital al comunismului, datorită lui M. S. Gorbaciov, avea loc o schimbare de curs ideologic care, prin aplicarea conceptelor de "*glasnost*" și "*perestroika*", urmărea scoaterea sistemului comunist din imobilismul tiparelor staliniste sclerozate, făcându-l competitiv pe piața ideologiilor. O schimbare de curs pe care Nicolae Ceaușescu nu a fost capabil să o înțeleagă, dar a înțeles-o foarte bine, în primul rând, tov. Ion Iliescu, iar dintre "cei șase", evreul Saul Brücker - *alias* Silviu Brucan. Mai umblat prin lume (la sfârșitul anului 1988 a avut o întâlnire secretă cu Gorbaciov la Moscova), acesta din urmă a speculat nemulțumirile "celorlalți cinci" și i-a convins să închege *un grup "reformist" în interiorul Partidului Comunist*, grup larg mediatizat de postul de radio "Europa Liberă".

Rezultatul acestei acțiuni propagandistice, întreținute cu girul american, a fost, în perspectivă, nefast. Românilor li s-a inculcat ideea că Ion Iliescu ar fi omul providențial care va scăpa România de comunism. Din fericire există încă spirite lucide, așa cum este senatorul liberal Dan A. Lăzărescu, care consideră că partidele politice care alcătuiesc așa-numitul "pol social-democrat" nu sunt altceva decât "balaurul cu șapte capete" rezultate prin sciziparitate din Partidul Comunist. (D-l D. A. Lăzărescu merge însă mai adânc în analiza sa politică, considerând că unul din cele șapte capete ale balaurului comunist este însuși vicepreședintele PNL, Valeriu Stoica, agent infiltrat de oculta comunistă pe moșia Brătienilor).

În ceea ce ne privește, chiar dacă, în cazul Corneliu Mănescu, nu ne-am conformat preceptului *De mortuis nil nisi bene*, în încheiere rostim cu sufletul deschis și gând creștinesc: "Dumnezeu să-l ierte". Ce ne facem însă cu cei care "n-au trecut în neființă"? Căci alegerile generale se apropie, iar "balaurul (roșu) cu șapte capete" amenință să aibă și șapte vieți...

EROI AU FOST, EROI SUNT ÎNCĂ!
(Monumentul "eroilor" comuniști din Parcul Libertății - București)

EVREII – AGENTI AI COMUNISMULUI

(urmare din numărul trecut)

Problema caracterului criminal al comunismului a revenit însă în actualitate odată cu publicarea în Franța, în noiembrie 1997, la Editura Robert Laffont, a lucrării *Le livre noir du communisme - Crimes, terreur, répression* (*Cartea neagră a comunismului - Crime, teroare, represiune*). Acest bilanț al ororilor săvârșite de regimurile comuniste, întocmit cu rigoare științifică de istorici de prestigiu (cu orientare de stânga), respectiv Stéphane Courtois, Nicolas Werth, Jean-Louis Panné, Andrzej Paczkowski, Karel Bartosek și Jean-Louis Margolin, a provocat un adevărat cutremur ideologic în rândurile stângii europene și totodată a lezat prestigiul iudaismului, cunoscut fiind faptul că teoreticienii comunismului, cât și cei care l-au pus în practică, au fost, cu nesemnificative excepții, evrei.

Tentativa teoreticienilor contemporani, confruntați cu dovezile de necontestat despre ororile comunismului, de a găsi o cale de ieșire din cleștele evidenței, este la fel de condamnabilă ca și crimele pe care încearcă să le justifice. Iată cum caracterizează Alain Besançon această tentativă în cartea sa *Nenorocirea secolului - Despre comunism, nazism, și unicitatea "Șoah"-lui* (tradusă din franceză de Mona Antohi și publicată în 1999 de Editura Humanitas): "În discuțiile care au urmat apariției *Cărții negre*, un editorialist al ziarului *L'Humanité* a declarat la televizor că cele 85 de milioane de morți nu afectau cu nimic idealul comunist. Nu reprezentau decât o regretabilă rătăcire. După Auschwitz, a continuat el, nu mai poți fi nazist; dar după lagărele sovietice, poți rămâne comunist. Acest om, care vorbea cu sinceritate, nu-și dădea câtuși de puțin seama că tocmai formulase cea mai neiertătoare condamnare. Nu realiza că ideea comunistă pervertise într-atât principiul realității și principiul moral, încât putea într-adevăr supraviețui celor 85 de milioane de cadavre, în vreme ce ideea nazistă se prăbușise sub povara victimelor sale. Crezând că vorbește ca un om onest, idealist și intransigent, rostise o frază monstruoasă. Comunismul este mai pervers decât nazismul, pentru că nu-i cere omului să facă în mod conștient pasul moral al criminalului și pentru că se servește de spiritul de justiție și de bunătate, prezent pe întregul glob, ca să răspândească peste tot răul. Fiecare experiență comunistă reîncepe cu inocență".

Pentru evrei, dezvăluirile din *Cartea neagră a comunismului* sunt cu mult mai dăunătoare. În primul rând, sub aspect *cantitativ*. Este greu să pui în cumpănă cele 85 de milioane de victime ale comunismului cu cele 6 milioane de victime ale nazismului. Dar pentru iudaism, mult mai gravă decât disproporția cantitativă este pierderea caracterului de *unicitate* a *Șoah*-ului. În conștiința evreimii, *Șoah*-ul (distrugere, catastrofă), vrea să ne convingă Alain Besançon în capitolul "Unicitatea *Șoah*-ului" din cartea sa citată mai sus, are o semnificație metafizică, "cea a Slujitorului suferind din *Cartea lui Isaia*, în care evreii văzuseră dintotdeauna chipul Israelului, iar creștinii - chipul lui Cristos. De acum înainte, analogia dintre cele două figuri era interpretată spre slava poporului ales. Mai mult, ea justifică unicitatea *Șoah*-ului prin luarea în considerare a unui singur criteriu, calitatea unică a victimei." Așadar, masacrarea evreilor este unică, datorită "calității unice a victimei"! O afirmație care reamintește spusele lui Rabbi Șneor Zalman, pe care l-am citat în capitolul introductiv al acestui studiu: "Evreii sunt încununarea creației, *goim*-ii sunt scursura ei".

Confruntați cu perspectiva de a fi implicați atât ca autori morali, cât și ca executanți, evreii au căutat o formulă de disociere nu numai de crimele comunismului, ci de comunism în totalitatea lui. Și cum se pare că soluțiile paradoxale sunt specifice spiritului talmudic, aflăm din surse iudaice de prestigiu că toți evreii care, într-o formă sau alta, au participat la afirmarea comunismului au fost "apostați" și că acțiunile lor au avut caracter "antisemit"! Așadar, începând cu Marx, toți evreii membri ai partidelor comuniste au fost antisemiți, antisemitismul lor avându-și originea într-o trăsătură psihică, specifică acestui comportament paradoxal, pe care specialiștii o numesc "ura de sine"!

Problema "evreilor antisemiți" este analizată cu temeinicie de Paul Johnson în lucrarea sa *O istorie a evreilor* (tradusă din limba engleză de Irina Horea și publicată în 1999 de Editura Hasefer). În legătură cu Marx, Paul Johnson face următoarele observații: "Marx nu era un gânditor evreu, ci un gânditor antievreu. În aceasta constă paradoxul, care a avut o consecință tragic de importantă atât asupra istoriei revoluției marxiste, cât și asupra desăvârșirii sale în Uniunea Sovietică și în progeniturile acesteia. Rădăcinile antisemitismului lui Marx erau adânci. Această tradiție s-a continuat în două izvoare. Unul a fost acela al idealismului german, trecând prin Goethe, Fichte, Hegel și Bauer, la fiecare dintre aceștia elementele antievreiești devenind tot mai pronunțate. Celălalt era acela al socialismului francez... Într-o carte publicată în 1808, François Fourier identifica comerțul ca sursa răului în totalitatea sa, iar pe evrei cu încarnarea comerțului". În continuare, Paul Johnson îi descoperă printre maeștrii antisemiți ai lui Marx pe Pierre-Joseph Proudhon, pentru care evreii erau o rasă "nesociabilă, încăpățânată, infernală... dușmanul omenirii", și pe Alphonse Toussenel, care edita publicația antisemită *Phalange*. Iar în concluzia diagnosticului pe care îl pune, Paul Johnson scrie: "De fapt, ar fi corect să spunem că teoria lui Marx despre comunism era produsul finit al antisemitismului său".

Aceeași temă a antisemitismului evreiesc, de data aceasta în contextul Revoluției ruse, este tratată de Richard Pipes în lucrarea *Scurtă istorie a revoluției ruse* (traducere din engleză de Cătălin Pârcălabu, publicată de Editura Humanitas în 1998). Autorul, evreu de origine, profesor la Universitatea Harvard, se străduiește să disocieze de comunism marea masă a evreilor din Rusia, intrată în zodia bolșevică. Citând un intelectual evreu din epocă, Richard Pipes explică eroarea pe care o comit rușii, dar nu numai ei, considerându-i pe evrei vinovați de ororile Revoluției bolșevice: "Rușii nu au mai văzut înainte evrei în poziții cu autoritate: nici ca guvernatori, nici ca polițiști, nici măcar ca funcționari poștali... Acum evreul e la fiecare colț și la toate eșaloanele puterii... Rusul îl vede astăzi ca judecător și executor. Îi întâlnește pe evrei la fiecare pas - nu comuniști, ci oameni la fel de nenorociți ca el, care totuși dau ordine și lucrează pentru regimul sovietic... Regimul ăsta, chiar dacă ar fi ieșit din străfundurile iadului, tot nu putea fi mai rău și mai nerușinat. Mai e de mirare că rusul, după ce compară trecutul cu prezentul, ajunge la concluzia că regimul actual e evreiesc și tocmai din pricina asta diabolic?".

Cineva trebuie să fie totuși vinovat de acest "regim diabolic", și Richard Pipes demască două figuri odioase ale Revoluției bolșevice ca prototipuri ale evreilor comuniști. "Troțki - satanicul Bronstein al antisemiților ruși - reacționa cu o furie nestăpânită la orice aluzie despre originea lui. Când o delegație evreiască aflată în vizită în Rusia i-a cerut să ajute niște evrei în numele apartenenței lor etnice, Troțki a replicat înfuriat: «Eu nu sunt evreu, ci internaționalist!» Cu altă ocazie afirma că evreii nu-l interesau mai mult decât bulgarii. În toamna lui 1919, când evreii din Ucraina piereau cu miile în pogromuri, liderul bolșevic nu părea să aibă cunoștință de asta, cu toate că fusese la fața locului. Un alt comunist evreu, Karl Radek, a mers până într-acolo încât să mărturisească unui jurnalist german că ar fi dorit să extermine toți evreii".

Transpunând cele două partituri dedicate antisemitismului practicat de evreii comuniști (Paul Johnson și Richard Pipes) în registrul românesc, ar trebui să-i stigmatizăm ca antisemiți notorii, de aceeași talie cu Troțki-Bronstein și Radek-Sobelsohn, și pe comuniștii noștri evrei, Ana Pauker, Chișinevschi - Broitman, Teohari Georgescu - Burăh Tescovici, Rădăceanu - Wurzel, Avram Bunaciu - Abraham Gutman, ca să menționăm numai câteva dintre numele agenților comuniști evrei inventariați de "Maurice Pinay" în *Conjurație împotriva Bisericii* (lista completă a fruntașilor comuniști evrei din România este reprodusă în lucrarea lui Traian Romanescu, *Marea conspirație evreiască*, București, 1997). Bineînțeles că astfel de inventare sunt departe de a fi exhaustive. Ele sunt numai vârful vizibil al aisbergului, dar românii care au supraviețuit celor cincizeci de ani de dictatură comunistă nu au uitat că realitatea de la noi nu s-a deosebit cu nimic de situația descrisă de intelectualul evreu rus citat de Richard Pipes: "Pe evrei îi întâlneai la fiecare colț și la toate eșaloanele puterii". Odată cu degenerarea comunismului în "național-comunism", evreii nu și-au mai găsit locul în societatea românească. A urmat un proces masiv de emigrare și evreii din România s-au împrăștiat în toate cele patru zări. Unii s-au oprit în Europa occidentală. Alții au trecut peste mări și țări și au ajuns în America și Australia. Cei mai mulți însă s-au stabilit în Israel, punând astfel capăt îndelungatei peregrinări începute când Avraam, urmând chemarea lui Dumnezeu, a pornit, împreună cu familia sa, din cetatea Ur, din sudul Mesopotamiei, spre Pământul Făgăduinței.

Câți evrei se mai găsesc astăzi în România, este greu de spus. Cifra de 17.000 ("cei mai mulți oameni de vârsta a treia"), vehiculată oficial în preajma lui 1990, este puțin credibilă. În toate timpurile, comunitățile evreiești și-au tăinuit efectivele. Dar și mai greu de spus este în ce măsură activitatea desfășurată de evreii rămași în România nu contravine cumva intereselor noastre naționale. Promisiunile de loialitate nu lipsesc, dar experiența trecutului ne îndeamnă să fim prudenți.

Gabriel CONSTANTINESCU

◄ Afiș reacționar din Franța ocupată (1943)

Un luceafăr pe columna cezarilor

Mulţimea nu constituie etalonul inşilor ei reprezentativi. Faptul că un erou, un sfânt, un geniu răsar din sânul unui popor, nu înseamnă că ei sunt formaţi de acesta, aşa cum se iluzionează principiul marxist: "acumulările cantitative duc la saltul calitativ". Ci probabilitatea ivirii oamenilor excepţionali creşte statistic cu numărul indivizilor consideraţi şi cu gradul lor de coeziune. Poţi căuta geniul cu lumânarea într-o... adunătură, oricât de mare ar fi, în schimb îl vei recunoaşte fără greutate la lumina candelei vii a obştilor şi seminţiilor ce se adună într-o unică *ecclesia*. Pentru că aceasta, la rândul ei, nu se alcătuieşte democratic, ca simplă adiţiune şi medie a unor tendinţe sociale, ci iradiată de charisma unei mari personalităţi fondatoare, fie ea de stirpe divină sau pământeană. Dar iată cât de frumos ne-o spune Eminescu:

"Spiritul public este fapta puţinor oameni. O singură frunte unsă cu mirul lui Dumnezeu e în stare să formeze din oceanul cugetărilor omeneşti o singură volbură gigantică, care să se-nalţe din fundul abisului mărei până sus în nourii gânditori din ceriul luceafărului ce se numeşte geniu..." (*Geniu pustiu*).

În câteva cuvinte de o inspirată expresivitate, poetul a prins şi a sintetizat esenţa tainicului proces de congregare a unei colectivităţi, iniţiat prin simpla prezenţă a reformatorilor spirituali trimişi de Dumnezeu. Imaginea sugestivă a volburei poetice iscată de aceştia trimite direct la Logosul-Verb, care prin vibraţiile sale poate fonda la fel de temeinic o lume, ca şi o societate, dăruind informalului o structură. Căci dintotdeauna Principiile alcătuiesc liniile de forţă ale unui vortex ce organizează substanţa în care se implântă. Ia naştere astfel o pâlnie răsturnată, un anafor (*ana-phoros*) care imprimă firii un impuls ascendent în spirală, până în zenitul astral în care se resoarbe. Făcut să se învârtă în jurul acestui pol suprem, haosul se învârtoşează şi prinde consistenţă, devenind Uni-vers. Iar comunitatea care gravitează în jurul unor repere sacre, valori spirituale şi morale, devine şi ea mai vârtoasă, mai virtuoasă, se umple de vârtute.

Printre multe alte merite ale filosofului Constantin Noica se numără şi acela de a fi readus la viaţă sensurile uitate ale cuvântului "troian", foarte potrivit pentru a reda caracterul configurativ al acestei mişcări de înfăşurare, horă prin care lumea şi lucrurile capătă contur. Mijloc de apărare (şanţ, val de pământ) atribuit îndeobşte împăratului Traian, "... troianul era totuşi ceva, era val încremenit, întăritură, înainte de a fi oarbă îngrămădire, astfel că «troienirea» poate fi înţeleasă, la limită, drept un proces formator. (...) Limba a reţinut întâi isprava împăratului - ridicătura de pământ - şi a slăvit-o prin scrisul cronicarilor."

Ce semnificaţie se poate atribui transformării, de către memoria populară, a unui nume faimos într-un substantiv comun, decât că oamenii locului au simţit instinctiv în cel care-l purta, în "bădiţa Traian", una din frunţile unse cu mir care i-a zidit ca popor? În curgerea informă a istoriei, cu oceanele şi cu popoarele ce se mişcă râuri-râuri, Cezarul a învăluit un spaţiu între fruntarii ferme, a tras o roată de pământ, un troian înlăuntru căruia s-a putut cristaliza o nouă civilizaţie. Şi aşa cum el şi-a cuprins toţi supuşii sub faldurile largi ale togii sale, poetul de geniu se înfăşoară nu numai pe sine în manta-i, ci îşi adună, ca sub patrafir preoţesc, tot neamul pentru care suferă.

Iată de ce Eminescu va şti să preţuiască principiul de autoritate încarnat de către un cezar ca Napoleon (chiar dacă nu mai îngenunche de lespezile catedralei din Rheims pentru mirungere), pe care, în manieră romantică, îl va idealiza într-o *Odă*, geamănă celei în care încearcă el însuşi purpura măririi. Tonul declamatoriu, imaginea emfatică a divinităţilor invocate ("Jupiter Ammon", "Odin") converg aici nu în autoportret, ci asupra figurii impunătoare a Imperatorului (ms. 2262, 154 r.-155 r.). Decupată din fond, aşa cum se degajă o statuie dintr-un bloc de piatră, ea este pusă puternic în relief în raport cu informalul înconjurător pe care îl domină.

Leagăn tu avut-ai stâncile mării-n
Corsica gravă.
Şi în jurul vieţii tale-ncepute,
Negru, oceanul mişcă lume de valuri
Arătând mărirea, puterea, geniul
Singurătăţii.
Da, oceanul, ce singur o mie de evi e,
El a fost proorocul căilor tale...

Închipuit în mijlocul stâncilor din insula natală, înconjurată de mare aşa cum monarhul se află în mijlocul poporului, Napoleon este şi inspirat de oceanul popoarelor pe care le-a însufleţit cu geniul său: "Peste pământ ai mişcat a popoarelor valuri". Ca orice cârmuitor, el îşi împrospătează puterile, soarbe energie oglindindu-se, contemplându-şi icoana în naţiunea de al cărei destin trebuie în mod ideal să răspundă.

Şi din nou privit-ai atunci în oglinda-ţi,
În oceanul bătrân ce îşi mişc-a lui apă,
Furia lui îndrăzneaţă, puternică, mare,
Indiferentă.
Ai murit tu? Lumea nici astăzi nu crede.
Înfăşurat în manta-i coborât piedestalul
Ş-amestecat în popor, l-au mişcat cu putere
Ochii-ţi imóbili.
Apoi, sătul de icoana-ţi, de tine singur,
Te-ai reurcat pe scări de marmură albă,
Ai resuit piedestalul şi iarăşi imóbil
Stai printre secoli.

Există deci o asemănare (şi aceea formală, nu substanţială) între conducători şi conduşi, dar în nici un caz identitate. După ce zăboveşte o vreme "amestecat în popor", îndeplinindu-şi misiunea istorică, Cezarul îşi reia locul pe soclul pe care singur s-a înălţat, de unde veghează tăcut şi imobil, de dincolo de vremuri, rumoarea şi roirea roadelor. Letargiei insolente a oceanului, a massei, care poate deveni lesne furie stihială, el îi răspunde tot printr-o indiferenţă, aceea rece şi nemişcată a frunţii de marmură, prima nefiind decât o reflectare inversată a acesteia:

Fără păsare a lumii lacrimi ori doruri,
Indiferentă stai, nemişcată şi mare
Frunte de marmor...

Imaginea oceanului deţine multiple valenţe în universul mental al poetului, după cum o arată numeroasele referinţe presărate în întreaga operă: poezie, proză, teatru, publicistică, însemnări fugare. În *Geniu pustiu*, Toma Nour îşi continuă glossa: "Sufletul omului e ca un val - sufletul unei naţiuni ca un ocean. Când vântul cu aripi turburi şi noaptea cu aeru-i brun şi cu nourii suri domneşte asupra mărei şi valurilor ei - ea doarme monotonă şi întunecată în fundul ei care murmură fără înţeles: pe când dacă, în senina şi albastra împărăţie a cerului înfloreşte Lumina ca o floare de foc - fiecare val reflectă în fruntea sa un soare - iar marea împrumută de la cer coloarea sa, seninul geniului său - şi le reflectă în visul său adânc şi luciu. Când naţiunea e-n întuneric, ea doarme-n adâncimile geniului şi-a puterilor sale neştiute şi tace, iar când Libertatea, civilizaţiunea plutesc asupră-i - oamenii superiori se ridică spre a-l reflecta în frunţile lor şi a-l arunca apoi în raze lungi adâncimilor poporului..."

Aceste adâncimi neştiute, precosmogonice, corespunzătoare inconştientului colectiv, se traduc în semne vizibile printr-o suprafaţă de oglindire. În stare calmă, sunt întrunite condiţiile unui echilibru benefic care permite reflectarea reciprocă dintre cer şi mare. Primul poate "privi" acum până în fundul apelor, în vreme ce undele prind ca într-o mreajă icoana cerului cu soare şi nouri şi stele. E răstimpul în care marea "espiră", după ce se burzuluise amarnic la cer:

Marea-nalţă mii de valuri, mii de braţe-albe de spume
Spre a se spânzura de stele şi-a scăpa din astă lume,
....
Detunată, cu turbare ea în pat se tologeşte,
Mişcă valurile-i negre şi espiră...

(ms. 2290 87 v.)

Asemenea poporului năbădăios, care în unele momente nu ascultă decât de o voinţă în stare să-i frângă îndărătnicia, liniştindu-l cu forţa, abia atunci când este biciuită, electrocutată de fulgere, marea renunţă la pretenţia de a ajunge la stele, regăsindu-şi calmul în matca ei firească. Abia acum ea poate răsufla în voie, spunându-şi păsurile. Şi cum le spune, cum "espiră"? Prin murmur, cum arată o altă poezie, murmur din care sunt ţesute poveştile şoptite la urechea poetului. Pentru că, numai venindu-şi în fire, lăsându-se determinat de matricea propriei sale naturi, oceanul inconştientului popular poate vedea cerul şi îşi poate depăna povestea, deschizând privirilor comorile adâncului său. Acum comunicarea e restabilită la modul complet, în paralel prin văz şi prin auz. Întinderea de apă e netedă ca o linie orizontală, neîncreţită de suflarea vreunui vânt. Când o boare de duh se porneşte pe faţa adâncului, ca la începutul Creaţiei, sau ca în fiece dimineaţă în zori, el începe să "scrie" pe oglinda apei, actualizând Cuvântul, atât ca ideogramă sacră, ca "desemn", cât şi ca sunet mistic: marea începe să murmure. Putem prinde foşnetul ei în ghiocul pe care-l ducem instinctiv la ureche, cochilie lângă cochilie, aşteptând ca fluidul sonor al tainelor mării să curgă dintr-o cavitate într-alta. De multe ori, pentru această operaţiune de transfer a Inauzibilului, este nevoie de un intermediar, de sensibila

(continuare în pag. 15)

Florea TIBERIAN

UNIVERSUL CA SPECTACOL

"...Ce mi se întâmplă, o Doamne! Tu vrei ca încă o dată eu să visez măriri pe care apoi timpul să le distrugă? Încă o dată Tu vrei ca printre umbre şi închipuiri eu să văd măreţie şi fast, pe care vântul le spulberă? (...) Eu nu vreau măriri deşarte, nu vreau fast închipuit, iluzii care se vor destrăma la cea mai uşoară adiere de vânt, ca florile de migdal!..."

"Dacă mărirea la care m-am văzut înălţat (...) a fost realitate, de ce simţurile mele o numesc vis? Aşadar măririle, gloria, sunt atât de asemănătoare visului, încât adevărul este socotit minciună, iar lucrurile închipuite, reale?... Atât de asemănătoare este copia cu originalul, încât te face să te îndoieşti dacă nu cumva este chiar originalul."[1]

"De ce simţurile mele o numesc vis?" - aceasta este cheia monologului lui Segismundo, eroul lui Calderón, aceasta este ultima frontieră concretă, indubitabilă, de unde reflecţiile filosofice îşi iau zborul peste hăul interogaţiilor metafizice, unde simţurile nu ne mai sprijină, unde ne echilibrăm doar prin zbor, cu fiece întrebare sau zvâcnire de aripi. De aici începe speculaţia, observarea de sine prin raportarea la tot ce ne apare ca nefiind sinele, adică cercetare a eului în oglinda care se vădeşte a fi non-eul.

De ce? Pentru că simţurile nu sunt în stare să discearnă între vis şi realitate. Măririle, gloria, sunt atât de asemănătoare visului, încât adevărul este confundat cu minciuna, iar lucrurile închipuite sunt confundate cu cele reale într-o aşa măsură, încât "copia" ajunge să fie socotită drept original. *"Lumea ca teatru, prin umbriri şi perspective ce mimează supra-lumea divină, asemuie nenumăratele şi nepieritoarele stele din cer cu trecătoarele flori de câmp...* (...) Şi atunci unde se află adevărul, pentru actori, ca şi pentru spectatori, interpreţi atât unii cât şi ceilalţi ai unui rol în care au fost distribuiţi? În afara teatrului, *în lume*? Dacă teatrul este microcosmos, iar lumea este un macroteatru, adevărul este, poate, *dincolo de lume*, la trezirea din acest vis care este viaţa (după Calderón), sau la trezirea din aţipirea provizorie care, după Leibniz, este moartea".[2]

Aşadar, lumea ca teatru înseamnă înlăturarea hotarului dintre vis şi veghe, dintre realitate şi vis, în sensul că vom socoti realitatea iluziei teatrale drept veridică nu pentru că îi vom fi identificat referentul, corespondentul real (ceea ce rareori se întâmplă), ci pentru că, structural, iluzia teatrală se întâmplă să fie similară structurii referenţiale şi aparenţiale a realităţii. Din acest punct de vedere, al structurii aparenţiale, şi mai ales din perspectiva teatrului, distincţia între real şi iluzoriu devine inoperantă, ceea ce face ca lumea să ne fie populată de iluzii veridice a căror *lipsă de concreteţe* trece neobservată; în fond ne orientăm după *aparenţa realului* şi... cine va verifica dacă un zid este real încercând să-l dărâme cu capul? Ca să verifici mereu subzistenţa aparenţelor poate fi obositor, sau chiar dureros, în orice caz este o curiozitate specifică filosofilor, acelor suferinzi de "miopie ontologică", iar nu "omului sănătos", care ia lucrurile "de bune" câtă vreme nu are motive să îşi pună întrebări complicate.

Realismul ca metodă de a copia structura aparenţială a realităţii este imoral, odată ce spaţiul teatral devine un mediu de intoxicare (sau de virusare) a conştiinţelor cu subiecte *aparent reale* şi, implicit, de transofrmare a lumii reale într-o scenă sau "macro-teatru". *Realismul* transformă "conştiinţa" într-un ecran de cinematograf. De fapt, scena oricărui spectacol real, sau numai veridic, rămâne exclusiv *conştiinţa*: un "teatru" subiectiv unde realitatea nu mai este demarcată de ficţiune sau non-realitate printr-o avanscenă de scânduri, ci prin convenţionalitatea simbolului. *Realismul* înlătură aparent (dar suficient de eficace) orice demarcaţie între real şi posibil. În consecinţă, totul devine *suficient de real* atât pentru cei naivi (întotdeauna destui), cât şi pentru cei cu o imaginaţie bogată, sau doar pragmatici, ca şi pentru psihopaţi, filosofi sau indolenţi. Bineînţeles, adevărul este de găsit tot pe "scena" conştiinţei, acolo unde s-au strecurat "umbre" neînsoţite de obiectele corespunzătoare lor, ceea ce a putut face ca un Loyola, sau un Leibniz, sau un Descartes, să prefere să lase "cortina" peste această lume compromisă de propriile-i copii şi inacceptabil de asemănătoare visului (iar după Leibniz identică morţii) şi să aştepte primul gong al "adevărului" ca să îi trezească la viaţă.

Se întâmplă însă ca, spre deosebire de multe alte invenţii al căror potenţial este în egală măsură pozitiv şi negativ, *realismul* să fie prin excelenţă negativ - însă, dacă mai sus amintiţii s-au ascuns în rămurişul filosofiei lor ruşinaţi de ceea ce descoperiseră, au existat alţii, care, impudici, au înţeles cât de avantajos poate să fie să umbli "gol puşcă" fără ca nimeni să remarce: cu alte cuvinte... ce nevoie să te mai îmbraci în haina ţesută din simboluri a adevărului (pentru a putea mărturisi adevărul), odată ce nu interesează decât măsura în care lumea aderă la "adevăr"? Odată cu lepădarea simbolului, conştiinţele se unifică într-o universală conştiinţă, asemenea unui ecran de cinema: de la sobornicitatea inter-subiectivă ca principiu al obiectivităţii, s-a trecut la subiectivitatea absolută, adică "infailibilă", împărtăşită obiectiv de întregul public spectator, adică fără a mai fi nevoie de vreo critică, exegeză, ori cuvânt catehetic. Şi nu trebuie să ne mire că aşa ceva a fost posibil, că "publicul" nu s-a scandalizat, că nu s-a "sesizat", odată ce noi înşine am fost oarecând fascinaţi de pelicula "Iisus din Nazareth" a lui Franco Zeffirelli.

Nu ai cum altfel să-ţi reprezinţi dumnezeirea (transcendentul) decât după ce ai înlăturat *această lume* dintre tine şi Dumnezeu, pentru ca Dumnezeu să Se smerească până la mărginirea înţelegerii noastre, revelându-Se celor mai curaţi şi mai rugători dintre noi. În schimb, a face din prezenţa lui Hristos, Dumnezeu şi Om printre oameni, un rol, nu înseamnă decât a cădea in păcatul lui Arie: prezenţa istorică a lui Dumnezeu ne obligă să Îl reprezentăm, însă iconografic, prin urmare canonic. Ceea ce vedem în icoane nu este atât firea omenească a Mântuitorului, cât firea Sa dumnezeiască revelată nouă în desăvârşitul Său chip omenesc; de altfel, conform aşa-numitei "perspective inverse" specifică iconografiei, am greşi dacă am pretinde că noi Îl privim pe Dumnezeu, sau am descrie astfel o situaţie strict estetică; ori, ca să nu transformăm icoana într-o exponată, iar biserica într-un muzeu, trebuie *să ne lăsăm priviţi* de Dumnezeu-Fiul! Dar, oare am putea noi să ne ascundem de Dumnezeu? Evident, nu; însă, una e să întâmpini cu bucurie "privirea" Sa, şi alta să o înfrunţi demonic, ori pur şi simplu să o ignori cu naivitatea ateului, sau cu buna-ştiinţă a celui căzut din rugăciune în păcate.. Niciodată nu ne ignoră Dumnezeu-Fiul. Se întâmplă însă ca noi să Îl ignorăm, când facem din icoana Sa prilej al înclinaţiilor noastre estetice: atunci, în inima noastră astfel împietrită, noi separăm brutal fiinţa omenească a Mântuitorului de fiinţa Sa dumnezeiască. Venind la întâlnirea cu icoana Sa, trebuie să ne pregătim cum se cuvine: în penumbra vecerniei ortodoxe tot creştinul să se însoţească de lumina lumânării; ca într-un nimb împrumutat de la vreun sfânt patronim, să se-nvăluie-n lumină cu totul: o păpădie de lumină purtându-şi sămânţa într-o plutire fără de timp, la întâlnirea cu Însuşi Hristos. Oricine îşi priveşte atunci aproapele este surprins de frumuseţea omului ale cărui defecte, fie ele morale, sau trupeşti, au fost topite-n lumină!

Dar, revenind la creştinul Segismundo şi la dilemele sale, de ce identifică el visul şi implicit realitatea cu o minciună? Doar ştim că adevărul nu este neapărat tot una cu ceea ce îndeobşte numim "realitate", chiar dacă adesea desemnăm realitatea prin expresia "ceva adevărat"; ştim că diferenţa între vis (sau ireal) şi realitate se rezumă la specificul percepţiei fiecăreia dintre aceste dimensiuni, respectiv a "visului" de către *imaginaţie*, iar a realului de către simţuri; în sfârşit, doar într-un context moral va considera Segismundo "irealul" drept neadevăr sau minciună, *simţindu-se* aşadar *înşelat*. Ignazio de Loyola, pentru că se va fi simţit înşelat a propus discipolilor săi soluţia ascezei "exerciţiilor spirituale"[3], în urma cărora să fie imaginată, auzită, simţită, în final trăită, o realitate mai reală decât realitatea acestei vieţi. *Exerciţiile spirituale* au constituit miezul ideologic al fenomenului artistic numit *Baroc*, care "se manifestă la Roma, oraşul papilor, în plină ofensivă catolică a Contrareformei. Această mişcare şi-a găsit punctul de plecare şi baza spirituală în conciliul de la Trento, 1545-1563. organizat prea târziu pentru a reconcilia pe catolici şi protestanţi. Luther îl ceruse la timp, dar clivajele politice adăugate revendicărilor religioase au intensificat tensiunile până la ruptură. (...) Prin această «reformă catolică» trebuia recuperat, în măsura posibilităţilor, spaţiul pierdut în avantajului protestantismului. (...) Spre deosebire de *Renaştere* şi de manierism, care sunt mişcări de origine intelectuală, născute în medii umaniste şi deci greu accesibile omului din popor, ceea ce va da naştere *barocului* este dorinţa de a restaura o disciplină strictă, sub conducerea fermă a papalităţii. Noua viziune are obligaţia de a stimula emoţia colectivă cu scopul de a-l supune pe credincios prin amorţirea simţurilor. Arta care va apărea astfel este eminamente dramatică (...)"[4]

Exerciţiile spirituale au fost "tot atâtea premise pentru aplicarea şi dezvoltarea picturii în perspectivă, care la călugărul iezuit Andrea Pozzo avea să se facă întru amăgirea ochiului *ad majorem Gloriam Dei*, reprezentând vizual ceea ce pentru iezuiţi era obiect de meditaţie atât de concentrată încât devenea vizionară, în timp ce pentru laici nu putea fi altceva decât un spectacol, la care ei erau nevoiţi să asiste ascultând muzică de orgă, împresuraţi de fumul de tămâie - spectacol la care participau ca actori, nu numai ca simpli spectatori, spunând rugăciuni şi făcând examenul propriei conştiinţe, ajungând să-şi concentreze privirea pe imaginile zugrăvite pe pereţii bisericilor (erau de obicei reprezentări ale fericirii cereşti înfăţişate uneori alături de caznele pe care protagoniştii le îndurau cu eroism; destul de rar erau arătate chinurile iadului), până când se ştergeau hotarele dintre lumea pământească şi nădăjduita lume de dincolo, a cărei realitate, tocmai pentru că era iluzorie, era trăită cu aceeaşi intensitate cu care se trăia viaţa reală, pe care imaginaţia, concentrată asupra lumii de dincolo, ne-o arăta ca iluzorie".[5]

Dacă lumea nu este adevărată, ci doar reală, şi dacă ne putem alimenta la nesfârşit îndoiala prin copii ce nu mai pot fi deosebite de originale, nu este oare înţelept să ne lipsim de o atare realitate, păstrându-ne neîntinaţi pentru o realitate care să fie şi cea adevărată? - filosofia barocă de sorginte iezuită ne invită la o *infinita contemplazione* a Împărăţiei cereşti pe calea deschisă de Ignazio de Loyola.

Confruntată cu ameninţarea Reformei, Roma găseşte potrivite aproape orice mijloace pentru a limita proporţiile dezastrului: predica rostită din amvon apela bunul simţ popular; rugul Inchiziţiei era o metodă selectivă şi exemplară; dar numai teologia reprezentărilor plastice, ce acopereau pereţii bisericilor şi ale căror subiecte erau în general cunoscute omului de rând mai degrabă prin cateheza teatrului cu subiect religios, iar mai târziu a aşa-ziselor *misterii*, decât datorită preoţilor, se adresa cu adevărat ţăranului analfabet, sau meşteşugarului din sec. al XVI-lea: dintr-o singură privire omul simplu cuprindea şi înţelegeea mai mult decât din zece predici. Astfel, concepţia barocă despre lume s-a afirmat prin cele mai persuasive mijloace, cele ale expresiei vizuale, care au transformat exerciţiile de admiraţie în exerciţii de seducţie şi de înrobire prin magia falsificării infinitului. "Celui care intră în biserica Sfântului Ignazio din Roma - ne relatează R. Assunto în *Universul ca spectacol - arta şi filosofia Europei baroce*[6] - îi este aproape imposibil la început să distingă cupola reală de cea aparentă, pictată de călugărul Pozzo potrivit regulilor aplicate de el şi la Frascati, la Montepulciano şi la Bamberg (cu ajutorul perspectivei şi al cupolelor aparente, semicupolelor şi absidelor false şi al înşelătoarelor deschideri dintre coloane lucrate în spirală, dincolo de care se află saloane şi vederi la fel de iluzorii, şi cu ajutorul scenografiilor, al aparatelor, instalaţiilor şi al întregii recuzite pentru serbările religioase şi profane...). Aceste reguli au fost în mod expres teoretizate de Pozzo sub formă de instrucţiuni (de care au profitat desigur scenografii baroci ai secolului al XVIII-lea) în acel tratat al său, al cărui cuvânt înainte *Către cel care studiază Perspectiva* expune clar în fraza de început şi în cea finală sensul filosofic al acestor reguli: a echivala lumea reală a vieţii (şi a spectatorului) cu lumea doar aparentă a reprezentărilor picturale, a amăgirilor scenice, în aşa fel încât din această paritate (unde nu mai ştim care dintre cele două lumi este cea adevărată, cea reală, şi care cea imaginară) observatorul este împins, este stimulat să se desprindă de lumea şi de viaţa reală şi să se încredinţeze lumii ideale, ale cărei aparenţe simulate nu sunt cu nimic mai prejos, pentru cel care le priveşte, decât aparenţele lumii reale. *Arta Perspectivei cu uimitoare desfătare amăgeşte cel mai ager dintre simţurile noastre, care este ochiul... (...) Purcede, aşadar, Cititorule, cu voioşie în lucrul tău; trage întotdeauna cu îndrăzneala toate liniile lucrului tău către ochi, care este făcut întru slava dumnezeiască*".

Mărturisim că entuziasmul prometeic al acestui iezuit ne înfioară. În numele Crucii - spectacol! Vom falsifica realitatea astfel încât nu veţi mai fi siguri de nimic, iar atunci veţi fi pregătiţi pentru Împărăţia Cerurilor, dacă veţi mai fi în stare să vă smulgeţi din contemplarea (abulică) virtual infinită a teatrului în teatru, înglobare telescopică de adevăruri false, odată ce însăşi realitatea - care realitate? - nu este mai adevărată decât un spectacol de teatru.

Evidenţierea "lumii celeilalte" prin mijloace plastice dublate de ştiinţa geometriei, deşi o predică în sine, cea mai convingătoare, nu avea cum să fie altceva decât tot o specie a "minciunii" de care Sfântul Ignazio vroia să-şi ferească semenii, iar basilica, de unde altădată prilejuia petrecerea liturghisitoare a credincioşilor în împărăţia lui Dumnezeu, se transformase într-o anticameră a unui "vis" despre cer.

Codrin V. SMIRNOFF

(continuare în pag. 10)

1 Calderón, *Teatro*, Florenţa, 1975, în Rosario Assunto, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1983, pp. 147-148.
2 *Ibid.*, p. 154.
3 *Cf.* R. Assunto, *op. cit.*, pp. 155-156: "(...) să ne gândim de pildă la cel de al cincilea exerciţiu al săptămânii, unde novicele învaţă să se concentreze până ce reuşeşte a vedea cu ochii minţii flăcările iadului şi sufletele păcătoşilor care ard în el, ascultând în închipuire plânsetele, urletele şi imprecaţiile acestora; aspirând *imaginario etiam olfacto* fumul de pucioasă şi duhoarea de putreziciune; sau în săptămâna a patra, recomandarea de a-şi reprezenta vizual, imediat ce s-a trezit din somn, contemplarea pe care o va face, dorind să fie plăcut impresionat şi să se înveselească din pricina atât de marii plăceri a bucuriei Domnului nostru Cristos."
4 *Istoria Artei*, R.A.O., Bucureşti, 1998, p. 149.
5. *Ibid.*, p. 156.
6 Cf. *Universul ca spectacol - arta şi filosofia Europei baroce*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1983: *Prospettiva de' pittori et architetti*, Andrea Pozzo, citat din ed. Romana din 1717, p. 150.

COMENTARIU LA CARTEA LEVITIC

Leviticul este cea de-a treia carte a Pentateuhului. Evreii o numesc fie _Weiqra_ (= şi El a chemat), după cuvântul cu care începe cartea, fie, după conţinut, _Torat Haqohanim_ (= Legea Preoţilor) sau _Torat Haqorbanot_ (= Legea Jertfelor). În _Septuaginta_, cartea se numeşte _Levitikon_, de la Levi, devenit trib sacerdotal în Israel. _Leviticul_ este cheia religiei iudaice, oferind cadrul pentru toate celelalte cărţi biblice. În ce ne priveşte, vom căuta mai cu seamă sensurile morale şi mistice ale vechilor rânduieli mozaice, în lumina împlinirii lor în Hristos.

Tabernacolul Torei, cu sulurile Cărţilor lui Moise

(urmare din numărul trecut)

Cap.5, 1: "Dacă vreun suflet va păcătui prin aceea că, fiind pus să jure ca martor, nu va spune ceea ce a auzit sau ce ştie, acela va lua asupra sa păcat".

Aici "nu este vorba atât de vreun aspect psihologic precum remuşcarea, cât de urmările concrete ale unui păcat (bolile, calamităţile naturale, moartea) sau de efectele justiţiei umane"[1].

2-3: _"Sau de se va atinge cineva de orice lucru necurat, sau de trup necurat de fiară, sau de stârv de dobitoc necurat, sau de stârv de târâtoare necurată, fără să ştie, se face necurat şi vinovat; sau de se va atinge cineva de necurăţenie omenească, sau de orice fel de necurăţenie care spurcă, şi nu va şti, dar apoi va afla, acela e vinovat"._

"Pentru poporul evreu necurăţenia era o problemă nu atât de igienă, cât religioasă, ea transmiţându-se prin simpla atingere. Descrierea animalelor curate şi a celor necurate este efectuată în cap. 11. Odată devenit conştient de impuritatea dobândită prin contactul cu un obiect necurat, membrul comunităţii avea datoria de a cere să se instituie ritul purificator; în caz contrar se considera că este afectată nu doar relaţia sa individuală cu Dumnezeu, dar chiar bunăstarea întregii comunităţi. Codul referitor la curăţenia rituală, formulat atât de amănunţit în _Levitic_, va fi reformulat şi amplificat în sec. al II-lea în _Mişna_, carte care va deveni fundamentul interpretărilor rabinice ale legiferărilor culturale mozaice primare. Simplii credincioşi vor fi ţinuţi, începând cu această epocă, să se comporte asemenea preoţilor şi leviţilor"[2]. Întinarea se dobândea şi prin atingere de trupurile animalelor moarte. Între alte înţelesuri, animalul e simbol al inconştientului şi al părţii instinctuale, iar moartea duce cu gândul la păcat şi la depărtarea de Dumnezeu.

4-6: _"Sau de se va jura cineva cu buzele sale nebuneşte să facă ceva rău sau bine, orice fel ar fi fapta pentru care se jură oamenii fără socoteală, de nu va şti că aceasta este rău, ci va afla în urmă, e vinovat. Deci, de se va face cineva vinovat de ceva din acestea şi îşi va mărturisi păcatul, atunci, pentru păcatul său, pe care l-a săvârşit, să aducă Domnului jertfă din turmă, o oaie sau o capră din caprele sale, pentru vina păcatului, şi-l va curăţi preotul prin aceasta de păcatul său şi i se va ierta păcatul"._

Sintagma _să facă ceva rău sau bine_ "exprimă ideea angajării unui individ într-o acţiune oarecare. Urmând impulsului de moment, acesta va jura, angajându-se într-o situaţie fără ieşire: dacă ceea ce a promis este un lucru rău, el nu-şi va putea respecta promisiunea, încălcând astfel un jurământ; dacă însă ceea ce a promis el este un lucru bun, pe care nu poate sau nu vrea să-l îndeplinească, încalcă de asemenea jurământul dat. În ambele cazuri se comite un păcat care impune jertfa de expiere"[3]. Orice jurământ implică Divinitatea, astfel că el nu poate fi călcat fără a tulbura ordinea cosmică. Dar, cunoscând slăbiciunile omeneşti, Dumnezeu dă oamenilor posibilitatea de a restabili, prin jertfă, ordinea tulburată de călcarea jurământului.

1. LEV, p. 169.
2. _Ibid._
3. _Ibid._

7-10: _"Iar de nu va fi în stare să aducă jertfă o oaie, pentru vina păcatului său, să aducă Domnului două turturele sau doi pui de porumbel: unul jertfă pentru păcat, iar altul ardere de tot. Aceste păsări să le aducă la preot şi preotul să jertfească mai întâi pe cea pentru păcat, să-i frângă gâtul, fără să despartă capul de trup, şi să stropească cu sângele acestei jertfe pentru păcat peretele jertfelnicului, iar celălalt sânge să-l scurgă jos lângă jertfelnic; aceasta e jertfă pentru păcat. Iar pe cealaltă pasăre s-o aducă ardere de tot, după rânduială. Şi aşa îl va curăţi preotul de păcatul lui şi i se va ierta"._

"Când porunceşte prin Moise să se aducă jertfă pentru păcate doi pui de porumbel sau o pereche de turturele, arată că lui Dumnezeu Îi este bine-plăcută lipsa de păcat a celor simpli, lipsa de răutate şi lipsa de ură a puilor, lăsând să se înţeleagă că cel asemenea poate curăţi pe cel asemenea; iar sfiala turturelelor simbolizează sfiala faţă de păcat"[4]. "Domnul nostru Iisus Hristos Se poate asemăna foarte bine cu o turturea sau cu un porumbel, pentru că cea dintâi are cel mai bun glas şi e cea mai ciripitoare dintre păsări, iar cea de a doua atinge culmea blândeţii. (...) Deci omorând pasărea, dar netăindu-i capul cu totul de la grumaz, ne-a arătat indirect că moartea lui Hristos n-a fost pricină de dezbinare, ci de unire între noi. Iar stropind cu sângele păsării cortul şi cele din el, a arătat că sfinţeşte Biserica cu sângele Său. Şi o turturea este pentru păcat, iar alta spre ardere de tot. Dar prin amândouă se înţelege Hristos, Care pe de o parte moare pentru noi, pe de alta Se aduce ardere de tot spre miros de bună mireasmă Tatălui, şi iarăşi pe de alta Se predă pe Sine preţ de schimb pentru viaţa tuturor"[5].

11-13: _"Dacă însă nu-i va da mâna să aducă nici o pereche de turturele sau doi pui de porumbel, atunci să aducă pentru greşeala sa a zecea parte dintr-o efă de făină bună de grâu, ca jertfă pentru păcat, dar să nu toarne pe ea untdelemn, nici tămâie să nu pună pe ea, că aceasta este jertfă pentru păcat. S-o aducă la preot şi preotul să ia din ea un pumn plin, spre pomenire, şi s-o ardă pe jertfelnic, ca jertfă Domnului; aceasta este jertfă pentru păcat. Prin aceasta îl va curăţi preotul de păcatul lui, pe care l-a săvârşit în una din întâmplările acelea, şi i se va ierta păcatul; rămăşiţa de făină va fi a preotului, ca la prinosul de făină"._

"Legislatorul prevede cazul de urgenţă în care cel care a greşit nu are la îndemână un animal sau o pasăre pentru jertfă; făină în schimb avea oricine în cortul său"[6]. _Efa_ era o măsură de capacitate, de circa 35 de litri. Untdelemnul şi tămâia nu erau primite ca jertfă pentru păcat, ele indicând curăţia. "În acestea nu mai e vorba de Hristos, ci modul jertfei ne indică viaţa celui ce o aduce şi apropierea prin Hristos şi predarea Sa lui Dumnezeu. Căci se aduce făina, care se face pâine. Dar pâinea e chipul vieţii. Nu se stropeşte însă pe ea tămâie şi nu se toarnă untdelemn (...), căci este pentru păcat. Iar de păcat e străină cu totul veselia, care se închipuieşte prin untdelemn, ca şi buna mireasmă, care se închipuieşte prin tămâie. (...) Deci făina fără tămâie şi untdelemn e chipul vieţii care nu are veselie şi e lipsită de bună mireasmă. Dar în Hristos se va muta şi ea la veselie. Căci El curăţă pe cei întinaţi şi spală spiritual pe cei căzuţi în necurăţie"[7].

4. Clement Alexandrinul, _Stromata_, V, 70, 4.
5. Sf. Chiril al Alexandriei, _Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr_, XV.
6. LEV, p. 170.

14-15: _"Apoi a grăit Domnul cu Moise şi a zis: De va face cineva greşeală şi din neştiinţă va păcătui împotriva celor afierosite Domnului, acela, pentru vina sa, să ia din turma de oi şi să aducă Domnului jertfă pentru vină, un berbec fără meteahnă, preţuit la doi sicli de argint, după preţul siclului sfânt"._

"Este desemnată aici o crimă majoră, constând în lezarea autorităţilor divine, prin neglijarea săvârşirii sacrificiilor rituale cuvenite"[8]. Siclul sfânt avea aproximativ 11 grame; totuşi, valoarea siclului şi greutatea au variat de-a lungul timpului.

16-19: _"Şi ce a greşit împotriva lucrului sfânt, va plăti şi va mai adăuga peste preţul lui a cincea parte din preţ şi va da aceasta preotului şi preotul îl va curăţi prin berbecul jertfei pentru vină şi i se va ierta. De va greşi cineva împotriva uneia dintre toate poruncile Domnului şi va face ce nu se cuvine să facă şi din neştiinţă s-a făcut vinovat şi va fi sub păcat, acela să aducă la preot din turma de oi, jertfă pentru vină, un berbec fără meteahnă, după preţuirea sa, şi-i va curăţi preotul greşeala, în care a căzut el din neştiinţă, şi i se va ierta. Aceasta este jertfă pentru greşeala cu care s-a făcut vinovat el înaintea Domnului"._

De remarcat în toate jertfele aduse rolul hotărâtor al preoţilor, fără de care curăţirea era cu neputinţă. Cu atât mai mult în Biserică, săvârşirea Jertfei euharistice nu poate fi încredinţată celor ce nu s-au sustras profanului, prin consacrare. E ceea ce nu se înţelege în lumea protestantă.

Cap. 6, 1-7: "Grăit-a iarăşi Domnul cu Moise şi a zis: Dacă cineva va greşi şi cu bună ştiinţă va nesocoti poruncile Domnului, tăgăduind înaintea aproapelui său ceea ce acesta i-a încredinţat, sau i-a lăsat în păstrare, sau ceea ce i-a furat, sau va înşela pe aproapele său, sau găsind un lucru pierdut şi tăgăduind înaintea lui, sau jurându-se strâmb pentru ceva, ce atrage pedeapsă asupra oamenilor, dacă se va dovedi că a greşit şi s-a făcut vinovat, să întoarcă ce a furat, sau ce a răpit, sau ce i-a fost încredinţat, sau ce a fost pierdut şi găsit de el. Tot lucrul, pentru care s-a jurat strâmb, să-l plătească deplin şi să mai adauge pe deasupra a cincea parte din preţul lui şi să dea aceluia, al căruia este lucrul, în ziua când îşi va cunoaşte vina sa. Iar pentru vina sa să ia din turma de oi un berbec fără meteahnă, după preţuirea ta, şi să-l aducă Domnului prin preot, jertfă pentru vină. Preotul îl va curăţi înaintea Domnului şi i se va ierta orice ar fi făptuit şi oricum s-ar fi făcut vinovat".

"În această înşiruire de păcate este vorba de delicte contra proprietăţii care nu pot fi dovedite şi urmărite juridic, conştiinţa infractorului fiind singura în măsură să restabilească ordinea, prin recunoaşterea publică şi sacrificiu ritual. Întrucât infracţiunea nu atentează la integritatea lui Iahve, ci doar la bunul aproapelui, se impune un sacrificiu pentru vină şi nu unul pentru păcat"[9]. Dar, fiind vorba de un păcat voluntar, nu din neştiinţă, valoarea jertfei era mai mare ca la păcatele descrise anterior. "Aşadar, dacă judecata este atât de inflexibilă pentru cei ce păcătuiesc din neştiinţă, iar jertfa este necesară pentru curăţire, pe care şi dreptul Iov mărturiseşte că o aducea pentru fiii săi (_Iov_ 1, 5), ce poate să spună cineva despre cei ce păcătuiesc cu ştiinţă sau despre cei indiferenţi?"[10]. Totuşi, chiar şi păcatul săvârşit cu voia este iertat, dacă e mărturisit şi se face ispăşire pentru el. "Deci

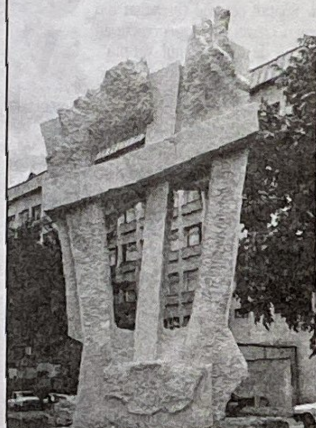
Ana USCA

☛

7. Sf. Chiril al Alexandriei, _op. cit._, XV.
8. LEV, p. 170.
9. _Ibid._
10. Sf. Vasile cel Mare, _Cuvânt despre judecata lui Dumezeu_, V.

DIACONII MEDICINEI

Asistenţii şi asistentele medicale sunt în şi prin profesia lor ceea ce reprezintă diaconii în cler: *slujirea nemijlocită*. Lor le dedică o lucrare, cu totul aparte, doctorii Mircea Gelu Buta şi Liliana Buta, cadre universitare asociate ale U. M. F. Cluj şi medici la Bistriţa-Năsăud. Cartea a apărut în cadrul colecţiei "Universitaria" a Editurii Dacia, într-un veşmânt grafic ales, şi în prima sa parte pune în lumină spiritualizarea, "înduhovnicirea" medicinei, încă de la primele sale manifestări în civilizaţiile orientale şi până în epoca modernă, cu un popas fundamental în Creştinism.

Aşadar, o trecere în revistă a filosofiei actului curativ, dar mai cu seamă o privire concentrată asupra ideii de *caritate*, care se umple cu adevărat de conţinut abia din momentul Întrupării.

Într-o scurtă postfaţă, Radu Preda, alegând un citat din *Pateric*, ştie ce spune, făcând o trimitere la societatea de consum, a "hranei nesănătoase", care ignoră sau sfidează legătura dintre hrana trupească şi nutriţia sufletească - pentru că lucrarea aceasta este foarte actuală. Omul fiind creatură, fiind fiinţă spirituală, trupul nu poate fi rupt de suflet atunci când se pune problema vindecării sale. Autorii cărţii dau astfel o replică multor colegi de ai lor îmbătrâniţi în pozitivism, care au învăţat să reducă omul la trup, la un mecanism fiziologic autonom, tratându-l ca pe un motor de automobil, în funcţie de bujii sau sistem de aprindere. Până şi medicina antichităţii, medicina pre-creştină, intuise că lucrurile nu stau aşa. Şi este cât se poate de îmbucurător că o lucrare ştiinţifică, apărută azi, trimite la Taina Sfântului Maslu şi la terapeutica Evangheliei.

Cartea aceasta, intitulată *O istorie universală a nursingului*, care conţine pagini sintetice despre medicina creştină, despre aşezămintele spitaliceşti bizantine şi despre bolniţe, se corelează cu două *fapte* care o recomandă cu asupra de măsură. Unul din autori, doctorul Mircea Gelu Buta, în calitate de director al Spitalului Judeţean Bistriţa, a înfiinţat în interiorul acestuia o frumoasă capelă ortodoxă, sfinţită în urmă cu un an şi deservită de un preot, iar şase luni mai târziu a dezvelit, în curtea aceluiaşi spital, un monument creştin, o Cruce, lucrare semnată de sculptorul Maxim Dumitraş.

E "grila" prin care se impune abordată lucrarea - a faptei lucrătoare şi a pomului lăudat (citat) potrivit roadelor sale; a teoriei răsfrânte în realitate. "Teorie" creştină!

Dan CIACHIR

despăgubind pe cei nedreptăţiţi şi tăind supărările fraţilor cu fapte de iubire, ne vom izbăvi pe noi înşine de orice vină şi vom dobândi iertarea în Hristos"[11].

8-9: "*Şi a grăit Domnul cu Moise şi a zis: Porunceşte lui Aaron şi fiilor lui şi le zi: Rânduiala arderii de tot este aceasta: arderea de tot să rămână pe vatra jertfelnicului toată noaptea până dimineaţa şi focul jertfelnicului să ardă pe el şi să nu se stingă*".

"Întreţinerea neîntreruptă a arderii de tot nu reclama decât un sacrificiu zilnic, dimineaţa, cum s-a practicat şi în epoca regalităţii (cf. *Iezechiel* 46, 13-15). În schimb, în *Ieşirea* 29, 38-42 şi *Numeri* 28, 3-8 sunt prescrise două arderi de tot, una dimineaţa şi alta seara. Indicaţia de aici trebuie pusă în relaţie cu ritualuri similare atestate la majoritatea popoarelor antice: întreţinerea permanentă a focului sacru semnifica, pe de o parte, vigilenţa comunităţii şi, pe de altă parte, nevoia conservării unei prezenţe permanente a divinităţii. În teologia creştină, focul permanent simbolizează jertfa hristică supremă"[12]. Astfel că "altarul dumnezeiesc este Emanuil Însuşi în chip, prin Care ne apropie de Dumnezeu şi Tatăl slujindu-I raţional şi aducându-I ca jertfă buna mireasmă a virtuţilor şi sfinţenia vieţuirii evanghelice"[13].

10: "*Iar dimineaţa preotul să se îmbrace cu haina sa cea de in, după ce şi-a luat pantalonii săi cei de in pe trupul său, să ridice cenuşa arderii de tot, pe care a ars-o focul pe jertfelnic, şi s-o pună lângă jertfelnic*".

Îmbrăcămintea rituală a preoţilor era din in, ceea ce semnifica, după autorii patristici, stingerea patimilor, inul fiind rece. Pantalonii de in erau folosiţi pentru acoperirea organelor genitale, cuvântul *trup* fiind aici un eufemism.

11: "*Apoi să-şi dezbrace hainele sale şi să se îmbrace cu alte haine şi să scoată cenuşa din tabără, la loc curat*".

"Schimbarea veşmintelor preoţeşti cu altele de rând semnifică diferenţa de însemnătate a celor două îndatoriri ale preotului: pe când colectarea cenuşei de pe altar era o funcţie sacră, îndepărtarea ei era un act minor"[14].

12-13: "*Dar focul de pe jertfelnic să ardă şi să nu se stingă; preotul să pună pe el lemne în fiecare dimineaţă, să aşeze pe el ardere de tot şi să ardă pe el grăsimea jertfei de mântuire. Iar focul să ardă necontenit pe jertfelnic şi să nu se stingă*".

Cum s-a arătat mai sus, prin focul nestins se înţelegea aducerea zilnică a jertfei arderii de tot.

14-18: "*Rânduiala prinosului de pâine, pe care preoţii, fiii lui Aaron, trebuie să-l aducă înaintea Domnului la jertfelnic, este aceasta: Să ia preotul din prinosul acesta de pâine un pumn de făină de grâu, cu untdelemnul ei şi cu toată tămâia, care e de prinos, şi să le ardă pe jertfelnic mireasmă plăcută de pomenire înaintea Domnului. Iar rămăşiţa din ea s-o mănânce Aaron şi fiii lui şi s-o mănânce nedospită, în locul cel sfânt; în curtea cortului adunării s-o mănânce, dar să nu o coacă dospită. Aceasta le-o dau parte din jertfele Mele. Aceasta este sfinţenie mare, ca şi jertfa pentru păcat şi ca şi jertfa pentru vină. Tot bărbatul din neamul preoţesc poate să mănânce din ea. Aceasta e lege veşnică în neamul vostru din jertfele Domnului. Tot ce se va atinge de ea se va sfinţi*".

Această jertfă revenea numai preoţilor, faţă de alte ofrande care puteau fi consumate şi de familiile lor, cum vom vedea în alt loc. Referitor la sfinţirea celor atinse de jertfă, "contextul reclamă interpretarea lui *tot* ca referindu-se mai degrabă la persoane decât la obiecte, ceea ce, corelat cu interdicţia de consumare a ofrandelor în afara spaţiului sacru al curţii altarului şi de către altcineva decât preoţii, conduce la interpretarea verbului *a sfinţi* într-un sens interdictiv: atingerea ofrandelor sacre de către un laic declanşa mânia divină"[15]. După o tâlcuire mistică, "arderile de tot indică afierosirea întreagă şi pentru totdeauna a celor mai aleşi sfinţi. Iar jertfa e viaţa în parte sfântă şi supusă lui Dumnezeu, a cărei închipuire e făina curată oferită prin pumnul preotului, împreună cu untdelemnul şi cu tămâia. Căci viaţa închinată lui Dumnezeu, chiar dacă e aşa numai în parte, trebuie să fie fără îndoială binemirositoare şi îmbibată de nădejdi grase"[16].

19-23: "*A grăit Domnul cu Moise şi a zis: Prinosul lui Aaron şi al fiilor lui, pe care-l vor aduce ei Domnului, în ziua ungerii lor, este acesta: făină bună de grâu, a zecea parte din efă, vor aduce jertfă necontenită; jumătate din ea dimineaţa şi jumătate seara. S-o gătească în tigaie, cu untdelemn; s-o rupi în bucăţi, cum se rupe prinosul de pâine frământat cu untdelemn; să o aduci întru mireasmă plăcută Domnului. Aceasta s-o săvârşească preotul, care se va mirui în locul lui Aaron, din fiii lui; acesta este aşezământ veşnic. Prinosul acesta să-l ardă tot. Orice prinos de pâine din partea preotului să se ardă tot şi să nu se mănânce nimic din el*".

Sunt sacrificii aduse cu prilejul investirii în sacerdoţiu. "În acest caz, preotul fiind cel ce oferea jertfa, îi era interzis să mănânce o parte din ea, cum ar fi făcut în alte împrejurări (...). Datoria de a arde în întregime ofranda semnifică faptul că preotul nu trebuie să se situeze în afara legii, ca un privilegiat absolut în raporturile sale cu divinitatea, cum se întâmpla uneori, ca, de pildă, în *Regi* 2, 12 ş.u."[17]. "Zecimea de făină e semnul vieţii, care înalţă tot timpul lui Dumnezeu buna mireasmă a ei. Dar o va aduce, zice, în tigaie şi frământată în untdelemn şi din fărâmituri. Tigaia, precum socotesc, indică împreunarea cu dureri; frământarea în untdelemn, bogăţia strălucirii; iar fărâmiturile închipuie ca prin ghicitură frăgezimea şi delicateţea inimii sfinţilor. Căci viaţa în întregime sfântă e însoţită de dureri şi de lărgimea nădejdii la Dumnezeu şi de o nesfârşită delicateţe"[18].

24-30: "*Şi a grăit Domnul cu Moise şi a zis: Spune lui Aaron şi fiilor lui: Rânduiala jertfei pentru păcat este aceasta: jertfa pentru păcat să se junghie înaintea Domnului, în locul unde se junghie şi cea pentru arderea de tot. Aceasta este sfinţenie mare. Preotul, cel ce săvârşeşte jertfa cea pentru păcat, s-o mănânce, dar s-o mănânce în locul cel sfânt, în curtea cortului adunării. Tot ce se va atinge de carnea ei se va sfinţi; şi de se va stropi cu sângele ei haina, haina stropită să se spele în locul cel sfânt. Oala de lut, în care s-a fiert ea, să se spargă; iar dacă ea s-a fiert în vas de aramă, acesta să se cureţe şi să se spele cu apă. Toţi cei de parte bărbătească din neamul preoţesc pot să mănânce din ea. Aceasta este mare sfinţenie înaintea Domnului. Dar orice jertfă pentru păcat din al cărei sânge s-a dus în cortul adunării pentru facerea curăţirii în locul cel sfânt, să nu se mănânce, ci să se ardă în foc*".

"Distrugerea vasului în care a fost fiartă carnea jertfei trebuia făcută pentru că el era impregnat de *sfinţenie* şi risca să *contamineze* pe cel ce l-ar fi folosit în continuare. Cât priveşte vasul *de aramă* (în realitate de bronz), acesta era mult prea scump ca să poată fi distrus, aşa încât simpla fierbere şi spălare era considerată ca fiind suficientă"[19]. Parte din jertfele pentru păcat se ardea în întregime. "Ardere de tot este Hristos, predându-Se lui Dumnezeu întreg din întreg şi nu în parte, spre miros de bună mireasmă lui Dumnezeu şi Tatăl. Pentru aceea e şi Sfântul Sfinţilor"[20]. Jertfele nu puteau fi mâncate în afara incintei sacre: "locul cel mai cuvenit pentru sfintele lucrări este Biserica lui Dumnezeu şi (...) în ea se săvârşeşte în mod necesar taina lui Hristos"[21].

(va urma)

11. Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, XV.
12. LEV, p. 171.
13. Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, XII.
14. LEV, p. 171.
15. LEV, p. 172.
16. Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, XII.
17. LEV, p. 172.
18. Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, XII.
19. LEV, p. 172.
20. Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Levitic*.
21. *Ibid*.

UNIVERSUL CA SPECTACOL

(urmare din pag. 7)

Viața este vis, sau invers, visul este viață, nu se știe, dar... cu atât mai bine: Calderón inventase principiile *jocului iluzionistic* necesare teologilor doctrinei contra-reformatoare, iar primul dintre acestea era că nu și-l puteau permite decât în teatrul care este sufletul creștinului, nicidecum într-unul de scânduri, oricât de baroc - cu atât mai bine, odată ce tocmai salvarea sufletelor îi mâna pe ei în luptă! Cu o condiție însă: sufletul să fie posedat de îndoială, care să trezească demonul imaginației pentru ca realitatea să fie devorată: abia când ochiul, perindându-se prin lumea reală ca pe scândurile unui teatru al sufletului, nu va mai vedea decât ficțiunile sufletului, sufletul va crede ochiului. Îndoiala, teama, fie și numai pentru siguranța zilei de mâine, sau teama de moarte, nu a lipsit niciodată: ea trebuia doar amplificată, orientată, folosită pozitiv. Apoi, ca să se ajungă la a crede ceea ce se vede, văzând de fapt ceea ce trebuie să se creadă, era nevoie ca realitatea celor reprezentate să fie recunoscută: să fie privit de pildă Sfântul Ignazio, în plină ascensiune celestă, înconjurat de îngeri, *ca și cum ar fi fost văzut în realitate*. Pentru aceasta *realitatea trebuia rezumată la structura ei vizuală*, eliminând tot ceea ce, neputând fi reprezentat decât simbolic, ar fi necesitat comentarii ce riscau să depășească orizontul de așteptare și de înțelegere al credinciosului de rând. Astfel se creau condițiile unei expuneri plastice pe principiile celei mai comune rațiuni, renunțându-se la premisa credinței, odată ce tocmai credința urma să fie întărită și salvată. Se renunța la *sacralitatea* lumii sau *lumea este ceea ce ne amintim despre ea*, în favoarea *raționalității* ei sau *lumea este ceea ce "vedem"* că este. În acest sens, asemenea unei deschideri de *perspectivă* către lumea celestă trebuia să fie cel mai convingător discurs, oferind credinciosului posibilitatea să contemple nemijlocit adevărul. Faptul că se impieta asupra adevărului revelat conta prea puțin față de câștigul protejării turmei amenințate de atacuri eretice. Împărăția Cerurilor devenea astfel o minciună? Da; dar o minciună binecuvântată de Roma. Este o iluzie? Da; dar o iluzie mântuitoare întrucât convinge.

Esteticianul Rosario Assunto pune următoarea problemă: "Dacă toată viața este vis, adică iluzie, ce diferență mai este între viața reală și cea zugrăvită pe decorurile care constituie fundalul reprezentațiilor baroce, pe cortine, pe tavanele teatrelor? Nu este oare această iluzie a perspectivei mai veridică decât scenele arhitectonice pe care le înlocuiește?"[7]

Perspectivismul iluzoriu al decorurilor teatrale va fi "mai veridic decât scenele arhitectonice pe care le înlocuiește", deoarece respectivele scene reale, deși percepute ca "perspectiviste" mulțumită unui program educativ generalizat în școlile Europei, sfârșesc prin a ni se releva ca *neperspectiviste*, ceea ce, chipurile, nu ar corespunde adevăratei lor naturi, ci doar aparenței lor. Însă, mulțumită ideologilor și dascălilor veghetori și "iluminați", acest "văl iluzoriu" este înlăturat prin popularizarea teoretică și mai ales plastică a efectelor geometriei proiective. "Raportul dintre realitate și iluzie se răstoarnă continuu în teatru, după cum poetul-filosof care era Calderón, discipol al iezuiților, răstoarnă raportul dintre viața reală și cea visată, ba mai mult, dintre viață și moarte; (...) în filosofia lui Leibniz (care avea prieteni iezuiți, precum cardinalul Tolomei) întreaga realitate este reprezentație, iar răsturnarea are loc în sensul unei treziri din moarte (care este un fel de ațipire temporară) la o viață adevărată, pe care reprezentările fanteziei o anticipează deja din această viață ca pe un adevăr mai adevărat decât realitatea."[8] Cu alte cuvinte, viața este moartea din care odată ne vom trezi ca dintr-o reprezentație teatrală, ca dintr-o trecătoare "ațipire", iar "reprezentările fanteziei", bunăoară efectele sublime ale tehnicii perspectiviste ce transformă biserica (a se citi "catedrala") într-un teatru (baroc), sunt adevăruri... visate, ce-i drept, dar mai adevărate decât realitatea însăși. "Moartea, după Leibniz, era numai un trecător *état d'assupissement*: întrepătrundere temporară a realelor și frumoaselor reprezentări ale vieții; însă o întrepătrundere căreia, după trezire, îi vor urma alte reprezentări: reprezentări autentice, pe câtă vreme cele din viață sunt numai reale și de aceea iluzorii, simple metafore, precum cele la care asistăm la teatru."[9] Între autenticul la care ne vom trezi fericiți și "realul" morții noastre visate întru adevărata viață, ar fi o diferență ca între "ceva original" și ceva produs sub licență, sau chiar falsificat. Viața asta murită și visată ar fi doar un scenariu de teatru, iar experiența vieții, prin comparație cu cea la care ne vom trezi odată, ar fi tot atât de autentică pe cât cea prilejuită de lectura unui text dramatic, cu încântările și decepțiile lui, cu plictisul, angoasele sau fervoarea... reacții firești, prilejuite însă numai de "metafore" mai mult ori mai puțin fericite.

În *Teodiceea* lui Leibniz, ne spune Rosario Assunto, "cuvintele *teatru*, *spectacol*, revin pentru a desemna lumea pământească, reală, și acel adevăr mai mult decât real al împărăției cerești așa cum o anticipau pictorii baroci reprezentând-o cu bogata lor imaginație pe pereții bisericilor, în nișele absidelor, pe cupole, pe bolți: spectacol în sens teatral, reprezentație la care evlavioșii creștini asistau integrându-se și contemplând în ea în mod ideal cealaltă reprezentație, cea liturgico-lumească, a funcțiilor sacre, în care ei erau, aproape ca și la teatru, spectatori și totodată actori..."[10]. În Apus, biserica devine așadar un teatru, în primul rând pentru că lumea și viața sunt considerate de filosofia și estetica barocă ca o reprezentație teatrală. Titlul ales de Assunto eseului său înseamnă de fapt *lumea privită ca teatru de pe treptele catedralei* unde, într-adevăr, evlavioșii creștini asistau la înlocuirea lumii cu falsuri perspectiviste atât de reușite, încât ochiul nu mai distingea realitatea de "ecourile" ei, pierzându-se finalmente într-o "polifonie" exaltică a spațiului, care, dincolo de valoarea sa eclesială din ce în ce mai îndoielnică, avea valoarea subliminală a unora dintre spectacolele televizate de astăzi. Funcțiile spațiului eclesial baroc nu mai puteau fi sacre odată ce erau iluzioniste.

Spectacolul apare, pe de o parte, când orizontul liturgic de așteptare este definit de nivelul de receptare afectivă și de înțelegere al "personajului colectiv", iar pe de altă parte când este acreditat anume acest nivel prin chiar scopurile reprezentării: stimularea atenției și a interesului pentru Mântuire prin identificarea lumii cerești sentimentului de bucurie, contrar sentimentului de teamă, identificat veșnicei pedepse. Și încă nu ar fi nimic ciudat, dacă în liturghia catolică s-ar respecta *forma canonică* a mijloacelor de expresie rituală, consacrată de Sfintele Sinoade a toată Biserica (formă închizând *teologia*, adevărata vorbire, rugătoare, despre Dumnezeu, care germinează în *inima* omului, spre a lumina abia apoi conștiința rațiunii), iar nu antropomorfismele renascentiste, perfect inteligibile, întrucât modelul le este realitatea lumii, și bucurând doar mintea, "ochiul lumii văzute", în dauna "ochiului" mistic, a inimii, care ajunge să nu mai vadă nebuneasca frumusețe a lumii nevăzute și, asemeni unui uriaș orb, să se lase, de nevoie, călăuzită de rațiune, purtând-o pe umeri.

Sfânta Liturghie ortodoxă a fost și rămâne incompatibilă conceptului de spectacol teatral: spectatorul asimilează catharctic personajele interpretate pe scenă și le integrează scenei subiective a sufletului său, acolo unde drama ia aspectul unui vis urmărit de o "conștiință" abulică, ruptă de sinele cugetător și implicit de taina comuniunii cu întreaga fire, ruptă adică de realitate și de adevăr. Impresia de "trezire din vis", mărturisită adesea la sfârșitul spectacolului, semnalează reintrarea în drepturile de stăpân a sinelui cugetător, într-o "casă a memoriei" răvășită de "oaspeții" cărora, ce-i drept, tot el le-a deschis, fără să se fi întrebat mai întâi "Cine-i?". Apoi, deși orice spectacol, fie el și liturgic, presupune o "întindere" temporală metaforică și subiectivă, potențială și nedeterminată (pe care autorul o creează și o înscrie într-un timp obiectiv, istoric, bine determinat), la intrarea în biserică credinciosul ar trebui "să lase timpul afară, ca pe o slugă, să îl aștepte", cum ar spune V. Voiculescu, iar nu să își îngăduie o parafrazare teatrală a timpului, o adăstare metaforică în dulcea și odihnitoarea "paranteză" a slujbei de Duminică. Liturghisirea este împreună-petrecere cu Hristos în Împărăția Cerească, *dincolo* de, iar nu *în* timp, salvându-ne adică de paranteza istoriei, și o lecție vie, esențială, despre adevăr, nemurire, iubire, o încordată veghere, trăire mistică, frângere a inimii și împărtășire din bucuria redescoperirii esenței, a adevăratului sine al fiecăruia în dorul lui Dumnezeu pentru noi. Nu e nevoie de cultură teologică pentru a simți și înțelege aceste lucruri, căci spațiul eclesial nu este o sală de spectacol, reclamând știința, ingeniozitatea sau geniul regizorilor, al actorilor, spre a se putea constitui într-o "închidere" mai mult ori mai puțin simbolică, mai mult ori mai puțin convențională, ca un fel de pârghie care, proptită zdravăn în realitatea lumii, să catapulteze spiritul spectatorului în idealitatea ei. Spațiul eclezial (închegat din credință într-o măsură mai mare decât ar presupune unii clerici și teologi preocupați mai degrabă de înțelegerea discursivă a Evangheliei de către "omul simplu", "reductibil" la "rațiune" și la "bun simț", decât de asumarea și trăirea ei) este *sacru*: adică însuși harul lui Dumnezeu binecuvântă pământul sufletelor în care preoții sădesc, numai, Cuvântul.

Evlavia cuvintelor rugătoare, glasul cântărilor psaltice, văzul icoanelor, mirosul tămâii, trupul închinăciunilor, aceste taine ale Ortodoxiei transpun omul în starea de slavă înălțată Domnului: eliberat de iluzia timpului înțeles ca măsură absolută, adică *anthropocentrică* (care traduce "mișcarea" naturii drept omogenă și tridimensională), omul se vindecă și de conștiința falsă a teatralității sau subiectivității vieții, astfel percepută din însingurarea tragi-comică a fotoliului de teatru, sau din cea exaltată a băncii de catedrală. Îndată ce nu se mai știe sieși măsură, îndată ce măsura sa este cea *theologică* (a vieții împărtășite conștient cu mișcarea întregii firi create, infinit de diversă, deși izvorând din aceeași sursă), omul devine, dintr-un simplu participant la un scenariu liturgic, actant al dramei cosmice, contemplator al sinelui în perspectiva iconică a eternității liturgice.

Despre pictura sacră P. Florenski ne spune că "este pentru văz același lucru ca și predica pentru auz, și aceasta nu pentru că redă indirect conținutul unui discurs, ci fiindcă, în obiectul lor nemijlocit, în a cărui exprimare constă întreaga lor esență, atât icoana, cât și discursul/ predica sunt una și aceeași realitate spirituală."[11] Pictura și predica sunt porți și ferestre prin care credinciosul se pătrunde de una și aceeași realitate a Sfintei Scripturi: "icoanele sunt pentru cei neînvățați ceea ce Sfânta Scriptură este pentru știutorii de carte"[12].

Realitatea sacră a Scripturii se opune radical realității profane a cărei redare realistă fascina poporul evlavios al epocii baroce, convertindu-l în spectator al cerurilor și al propriei sale mântuiri. Și nu alta este logica înlăturării iconostasului tradițional din bisericile catolice decât triumfătoarea înlăturare a cortinei psihologice care impunea credinciosului diferențierea firească între lumea văzută și cea nevăzută, între prozaic și taină, între explicabil și miracol: din acest moment însuși spectacolul ceresc urma să fie cea mai convingătoare teologie și predică despre Dumnezeu și mântuire, poporul creștin fiind scutit de ispita doctrinelor eretice. În schimb, iluzia de pe pereți, din nișele absidelor, de pe cupole și bolți, era menită, odată cu trecerea generațiilor, să educe conștiințele evlavioase în spiritul doctrinei contrareformatoare a Romei, și aceasta cu orice preț: extirparea simțului realității dumnezeiești a fost prețul; de atunci încoace Apusul este tributar aparatelor de întreținere a vieții spirituale inventate de către doctorii Romei și binecuvântate *ex cathedra*.

"O echivalență între vis și veghe, între realitate și închipuire", după cum se exprimă R. Assunto; cu alte cuvinte, somnambulism, iar în spiritul "caracterului spectacular al reprezentării perspectivale a lumii - criticat de P. Florenski în *Iconostasul* [13] - în care rezidă și acea conștiință lipsită de simțul realității, de neimplicare în muncă, potrivit căreia viața nu este decât spectacol și câtuși de puțin izbândă câștigată", a te lăsa trăit de viață în loc să o trăiești, a-ți ocupa cuminte locul hărăzit ție de o axiologie pe care nici prin cap să nu-ți treacă s-o pui la îndoială, necum să o critici - aceasta și nimic altceva înseamnă "lumea ca teatru".

Teatru-teatralitate: cum s-a ajuns de la liturghie la spectacol? O explicație amănunțită ar fi, cu siguranță, prea lungă. Ne rezumăm să răspundem tot printr-o întrebare: cum s-a ajuns la *Filioque* [14]? Dar la modificările și inovațiile teologice ulterioare Sfintelor Sinoade de până în secolul al IX-lea și care impietează asupra caracterului revelat al dogmelor?

Mărturisirea credinței este semnul întoarcerii bolnavului la Dumnezeu, Care, fără excepție, vindecă: Evangheliile abundă în relatări ale unor vindecări miraculoase, iar condiția de căpătâi a vindecării este întotdeauna *credința mărturisită* de cel bolnav.

A răspunde întrebării noastre ni se pare tot una cu a afla ce este *credința*; dar aceasta este o problemă a rațiunii - unde, în Sfânta Evanghelie, auzim pomenindu-se despre rațiune ca fiind necesară credinței? Iar dacă nu este necesară, dacă dăruire necondiționată și nebunie este credința, atunci rațiunea îi este potrivnică, sau, cel puțin, nu îi este de folos, ce nevoie avem în credința noastră de rațiune, când obiectul credinței este Dumnezeu exprimat epifanic prin minuni, adică *o alteritate absolută* față de rațiune și domeniul ei. "Cel ce nu este cu Mine este împotriva Mea și cel ce nu adună cu mine risipește" (*Mt.* 12, 30); or, ce adună rațiunea? Înțelepciune? Poate, dar aceasta este nebunie în Cer. În schimb, "adună" argumente ca să umple sacul fără fund al scepticismului, sau ca să stingă flăcările din infernul curiozității omenești. Când citim la Sf. Ap. Pavel: "Și de-aș avea darul profeției și de-aș cunoaște toate tainele și toată știința și de-aș avea credința toată să pot muta și munții, dar dacă n-am iubire, nimic nu am"[15], aflăm *ce nu este credința*, sau aflăm cea mai radicală identificare a *credinței* cu *iubirea* (credința, specie a iubirii), în cea mai scurtă și întreagă definire a lui Dumnezeu. *A crede înseamnă a iubi* - din acel moment binecuvântat nu mai avem nevoie de nimic ca să fim și să știm să fim, nici măcar de absoluta bunăvoință pretinsă rațional de către filosof lui Dumnezeu ca să poată crede în *cogito, ergo sum*.

---

7 *Ibid.*, p. 148.
8 *Ibid.*, pp. 148-149.
9 *Ibid.*, p. 149.
10 *Ibid.*, p. 149.

11 Vezi *Iconostasul*, Ed. Anastasia, București, 1994.
12 Sf. Grigore cel Mare, *Epistola către Serenus, Episcop de Marsilia*, în *P.L.* 77, 1027.
13 *Ed. cit.*, p. 83.
14 Cf. *Catehismul sau Învățătură de credință creștin ortodoxă*, ediție apărută cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Bartolomeu Anania, Cluj, 1993, p. 113.
15 *I Corinteni* 13, 2.

MATERIAL DIFUZAT DE REDACȚIA REVISTEI *SCARA*

ROMÂNIA – ȚARĂ TRANSFRONTARIERĂ

ÎNSEMNĂRI PE MARGINEA TRATATULUI DINTRE ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA DIN 28 APRILIE 2000

"Nu ne aducem aminte ca în vreo epocă România să fi avut în fruntea ei, ca astăzi, un guvern dușman intereselor și cerințelor ei. Pentru întâia dată ni se întâmplă ca guvernul să reprezinte de-a dreptul străinătatea și pretențiile ei zdrobitoare."

La 1878, când scria aceste rânduri, Eminescu era îndreptățit la mirări și putea să se indigneze fără a părea naiv.

Noi însă nu mai avem dreptul la uimire, știind că toate guvernele "naționale" și "progresiste", de la 1859 încoace, au fost alcătuite din comisari europeni, reprezentanți ai intereselor internaționale anticreștine și anti-românești. (Avem o singură excepție: efemerul guvern legionar din toamna-iarna anului 1940).

În consecință, nu suntem în nici un fel surprinși de acțiunile politice ale agenților cosmopoliți ai francmasoneriei, travestiți în reprezentanți ai intereselor românești.

De exemplu, în aprilie a. c., viitorul președinte al OSCE, Petre (?) Neulander, *alias* Petre Roman, a semnat, din partea așa-zisului guvern român, un "Tratat de parteneriat privilegiat (?) și cooperare" cu așa-zisa "Republică Moldova".

Prin acest "tratat", următor celui cu Ucraina, România recunoaște încă o dată că nu are și nici nu va avea pretenții față de propriul său teritoriu, luptând, citâm, "pentru inviolabilitatea granițelor dintre România și Rep. Moldova". În același timp, sunt încurajate "relațiile dintre cele două state cu trecut istoric, cultural și lingvistic comun", în vederea integrării în structurile europene și în NATO. Trecutul este uitat în favoarea viitorului. Cu alte cuvinte, ne despărțim pentru a ne întâlni într-un cadru mai generos, "european"!

Întreaga scatografie citată este o declarație de obediență totală față de stăpânii noii Europe: "Pornind de la legăturile lor privilegiate, cu rădăcini în trecutul lor istoric, de la comunitatea de cultură și limbă" (în nici un caz trecutul incert al iudeilor fără istorie, fără cultură și fără limbă proprie de la PD, organ al masoneriei rozacruciene a rozelor albastre! - n.n.); "Convinse de necesitatea de a construi relațiile dintre state pe baza valorilor universale de libertate, democrație, pluralism și respect al drepturilor omului"; "Sprijinind Declarația de independență a Republicii Moldova din 27 august 1991, prin care Republica Moldova s-a proclamat stat suveran, independent și democratic, precum și Declarația Guvernului României din 27 august 1991, prin care a fost recunoscută independența Republicii Moldova"; "Salutând schimbările istorice pozitive din Europa și având în vedere obiectivul lor strategic de consolidare a integrării lor economice, culturale și spirituale într-o Europă unită"; "Subliniind voința și aspirațiile lor firești de a contribui la consolidarea păcii, stabilității și securității în Europa și în întreaga lume"; "Reafirmând atașamentul lor față de scopurile și principiile Cartei ONU, ale Actului Final de la Helsinki, ale Cartei de la Paris pentru o Nouă Europă, ale Cartei pentru Securitate Europeană, precum și ale altor documente OSCE" – "Înaltele Părți Contractante (adică România și Rep. Moldova – n.n.) se vor consulta între ele în principal cu referire la următoarele domenii:

- sprijinul reciproc al eforturilor lor de integrare în structurile europene, în cadrul unei Europe unite;
- cooperarea dintre ele în cadrul Consiliului Europei, OSCE, OCDE și al altor organizații europene, precum și în cadrul organizațiilor regionale și subregionale din care fac parte sau față de care manifestă interese specifice;
- colaborarea în cadrul ONU și al organizațiilor internaționale din sistemul ONU;
- stabilitatea și securitatea în regiunea din care fac parte, ca și pe plan general european".

Trebuie să înțelegem o dată pentru totdeauna că țara noastră face parte dintr-o "regiune", adică provincie imperială, și doar provinciile noastre sunt *independente*, sau, să zicem, *autonome*, sau, de ce nu, țări ale nimănui, *transfrontariere*!

Așadar:

"În acest context, Înaltele Părți Contractante își reafirmă atașamentul față de principiul inviolabilității frontierei existente între ele".

Și încă:

"România va sprijini activ pe plan internațional acțiunile pe care le va întreprinde Republica Moldova pentru păstrarea unității și integrității sale statale [...] în conformitate cu principiile și standardele europene și internaționale în materie."

Dar:

"Înaltele Părți Contractante vor sprijini activitatea în cadrul euroregiunilor «Prutul de Sus» și «Dunărea de Jos», precum și a zonei economice libere Galați-Giurgiulești-Reni, în conformitate cu normele, principiile și standardele stabilite pe plan european pentru cooperare transfrontalieră [sic]".

Ce se întâmplă, de fapt; ce este această febră sinucigașă ce a cuprins întreaga lume?

Suntem în aceste zile rele martorii (deloc inocenți) ai constituirii celui mai mare imperiu al răului cunoscut vreodată, marele Babilon al vremurilor de pe urmă, numit oficial "Europa unită". O putere tainică și neobosită caută să convingă neamurile că suntem aproape de încheierea "evoluției" umane: realizarea la scară continentală a paradisului libertății, egalității și fraternității tuturor apostaților de la Hristos.

Folosind mijloace tehnice colosale, o propagandă isterică încearcă pe toate căile să ne facă să credem că "unirea" aceasta este nu numai salvatoare, dar și fatală, de neevitat. Celor care nu acceptă "condamnarea la fericire", NATO, organul înarmat al revoluției mondiale, le pune înainte experimentul pilduitor al Serbiei, transformate în iad pământesc.

*

Cu voia lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre, de două sute și mai bine de ani încoace, stăpânitorul acestei lumi, împreună cu slugile sale, vrăjmașii istorici ai lui Hristos, lucrează pe față la nimicirea creștinismului, prin revoluții și prin războaie de o amploare și sălbăticie necunoscute în trecut, ce au costat viața a sute de milioane de creștini (70 de milioane doar în Rusia bolșevică; această neîntreruptă crimă împotriva lui Dumnezeu și a neamurilor, ce covârșește mintea oricui, nu are nici o însemnătate din punctul de vedere al iudeilor, pe care Talmudul îi învață că neevreii, și cu deosebire creștinii, sunt animale spurcate, inferioare – *goim*).

Bineînțeles că răul nu se prezintă ca atare, ci ia chipul unui "bine" pervertit, lumesc, ai cărui agenți sunt evreii, "mântuitori ai umanității", conform Testamentului Vechi, pe care îl interpretează în folos propriu.

"Fi-va în vremurile cele de pe urmă, că muntele templului Domnului va fi întărit peste vârfurile munților și se va ridica pe deasupra dealurilor. Și toate popoarele vor merge într-acolo. "Multe popoare vor veni și vor zice: «Veniți să ne suim în muntele Domnului, în casa Dumnezeului lui Iacov, ca El să ne învețe căile Sale și să mergem pe cărăile Sale». Căci din Sion va ieși legea și cuvântul lui Dumnezeu din Ierusalim. El va judeca neamurile și la popoare fără de număr va da legile Sale. Preface-vor săbiile în fiare de pluguri și lăncile lor în cosoare. Nici un neam nu va mai ridica sabia împotriva altuia și nu va mai învăța războiul" (*Isaia* 2, 2-4).

Profeția aceasta a Sfântului Prooroc Isaia (ucis de ai săi, la fel cu toți ceilalți înaintemergători ai Domnului), interpretată din perspectiva Talmudului, fundamentează și explică tot ce s-a întâmplat de la zisa revoluție "franceză" până azi. Tâlcuirea rabinică la acest loc din *Isaia* arată că la sfârșitul veacurilor neamurile vor ajunge în robia Israelului cel vechi, într-o epocă de bunăstare și mulțumire animalică deplină, când armele vor fi prefăcute în unelte agricole, iar *pax iudaica* va face uitat războiul. Versetul despre transformarea săbiilor în pluguri se află gravat explicit pe frontispiciul Consiliului Europei masonice (formula mai veche, cominternistă, vorbea de schimbarea "tunurilor în tractoare", dacă ne aducem aminte).

Așadar, pentru a-și realiza visul nebunesc, Iuda are nevoie de pace din partea statelor naționale, pe care vrea să le sfărâme, transformând popoarele în turme obedinte, ce vor rumega pașnic în grajdul zisei "noi Europe" antihristice, ridicate pe ruinele "vechii Europe" creștine.

Iuda are nevoie de pace pentru a lupta nestingherit războiul împotriva Bisericii lui Hristos, alcătuite din "neamuri", căci *neamurile vii* vor da seamă la Marea Judecată, iar nu "omenirea" abstractă. De aceea este prohibit naționalismul și se promovează "autonomia", adică un fel de localism castrat, pustiitor și nefiresc. "Independența" locală, în răspărul independenței naționale, este cea mai bună formulă prin care sunt pulverizate națiile și se generează războaie civile permanente, numai bune de pacificat cu ajutorul bombelor cu reziduuri de uraniu, ca în Kosovo!

Așa se face că în clipa aceasta nici un stat nu mai e liber să-și exercite dreptul suveran de a face război și a încheia pace conform cu interesele proprii. *Nici un stat actual nu mai e independent, cu excepția Israelului, adică SUA și Israelul propriu-zis.* De la Napoleon, dar în mod expres de la Nürnberg încoace, orice război e spurcat, e o "crimă împotriva umanității", în afară de "războiul sfânt", continuu și total dus pentru instăpânirea păcii iudaice pe toată fața pământului.

Când Iuda vrea pace, *trebuie să fie pace*; altminteri, în furia sa pacificatoare, bombardează nu numai spitalele și școlile în Săptămâna Mare, ci și cimiterele ortodoxe. (Ca anul trecut în Serbia. În timpul războaielor civile din Rusia și Spania, necredincioșii au răscolit osuarele și cimitirele pentru a batjocori sfintele rămășițe creștinești. Tatăl pomenitului Petre, comandantul de brigadă Ernst Neulander/ Valter Roman, ar avea multe de povestit în acest sens...).

În numele *acestei* "păci" am ajuns să vedem semnate tratate de prietenie cu inamicii, dar totodată și *cu noi înșine*.

Primul tratat de acest fel a fost cel cu Ucraina; Iuda îi dăruia atunci vecinului nostru neprieten Bucovina și celelalte teritorii cu care, vorba lui Ițic, avem doar o "comuniune istorică și lingvistică". Într-o perspectivă cât de apropiată, asemenea "tratate de prietenie" vor fi semnate cu Republica Maghiară Transilvania și apoi cu republicile Banat, Oltenia și Dobrogea, libere și independente în cadrele stricte ale Europei *lor*!

*

De ce se plângea Eminescu în articolul pe care l-am citat la început? Pentru că în acel nefericit an 1878, Alianța Universală Israelită făcea presiuni asupra Congresului de Pace de la Berlin pentru ca României să i se impună, ca preț al recunoașterii independenței, două condiții: amendarea Constituției, în sensul *încetățenirii în masă a evreilor* (aceștia, de la câteva zeci de mii câți veniseră între 1850 și 1876,

(continuare în pag. 15)

CABALA

"Cabala îl face pe om atent la mister; la misterul din el şi la cel care-l înconjoară."
Rabinul Dr. Alexandru Şafran

5. UN REFLUX DE DURATĂ

Cu tot evidentul caracter de şarlatanie religioasă care se degajă din viaţa şi activitatea personajului a cărui biografie a fost relatată în capitolul precedent, este surprinzător faptul că după moartea sa s-a înregistrat o puternică recrudescenţă a credinţei că Sabbatai Zvi a fost, cu adevărat, Mesia cel profetizat în Cărţile Sfinte şi aşteptat de poporul iudeu.

Caracterizând nivelul spiritualităţii lumii iudaice din secolul XVII, H. Graetz afirmă că "niciodată, de-a lungul îndelungatei sale istorii, poporul evreu nu a prezentat o imagine atât de dezolantă precum cea din perioada dominată de statura lui Sabbatai Zvi". Iar din mulţimea trăsăturilor negative care caracterizează această sumbră perioadă, ceea ce surprinde cu precădere este persistenţa adeziunii la mitul creat în jurul unui personaj care a cauzat atâtea prejudicii spiritualităţii iudaice. Dar iată faptele.

După moartea lui Sabbatai Zvi, unul dintre adepţii săi, Daniel Israel Bonafoux, un cantor semidoct din Smirna, s-a străduit să întreţină, prin tot soiul de plăsmuiri fantastice, credinţa în decedatul "Mesia". În această acţiune a fost sprijinit de un alt personaj dubios, Abraham Miguel Cardoso (al cărui portret l-am schiţat în capitolul precedent), care, după ce a fost izgonit din Tripoli din cauza exaltării sale mistice, şi-a continuat activitatea la Smirna, Constantinopol şi Cairo, unde se mai păstrau încă nuclee de sabbatieni. Starea de agitaţie pe care a reuşit să o provoace acest exaltat nu a încetat odată cu moartea sa. Ea a fost întreţinută de scrierile sale, un amestec de absurdităţi, condimentate cu afirmaţii raţionale, care stârneau interesul contemporanilor animaţi de dorinţa împlinirii idealului mesianic. În ciuda respingerii ideilor sale de către autoritatea rabinică, Cardoso nu s-a rupt de comunitatea iudaică. Spre deosebire de el, pseudoprofetul Bonafoux, probabil din cauza condamnării ideilor sale de către rabinatul din Smirna, s-a convertit la Islam.

Mult mai bogată în roade a fost însă propovăduirea în Polonia a concepţiei despre mesianismul lui Sabbatai Zvi desfăşurată de un predicator ambulant, Mardochai din Eisenstadt, un om cu un fizic atrăgător, ducând o viaţă riguros morală, cu respectarea tuturor prescripţiilor rituale. El şi-a desfăşurat activitatea de predicator în Polonia, Ungaria, Boemia şi Moravia, bucurându-se de o largă audienţă. În predicile sale Mardochai susţinea că Sabbatai Zvi a fost adevăratul Mesia şi că numai din raţiuni de ordin mistic a fost obligat să adopte mahomedanismul. Văzând interesul cu care îi erau ascultate predicile, el a făcut pasul următor, pretinzând că este reîntruparea lui Sabbatai Zvi şi că în ipostaza anterioară nu-şi putuse îndeplini misiunea deoarece acceptase să se îmbogăţească, pe când adevăratul Mesia trebuie să fie sărac. Toate aceste elucubraţii au fost, din păcate, acceptate ca adevăruri de mulţi creduli. Evreii din Italia l-au invitat să predice, bucurându-se de o deosebită atenţie din partea comunităţilor din Modena şi Reggio.

După un timp, Mardochai şi-a manifestat dorinţa de a se îndrepta spre Roma pentru îndeplinirea misiunii sale mesianice, dar, pretindea el, pentru ca această misiune să se bucure de succes, s-ar putea să fie nevoit să se boteze, aşa cum Sabbatai Zvi trebuise să se turcească. Desigur că evreii lucizi îşi dădeau seama de lipsa de consistenţă a afirmaţiilor sale, dar nu reuşeau să aducă la raţiune mulţimile fanatizate de profet. Întrucât însă această stare de spirit era de natură să dăuneze statutului de care se bucurau evreii în Italia, conducătorii comunităţilor iudaice i-au atras atenţia că acţiunile sale s-ar putea să provoace o intervenţie a Inchiziţiei. Teama l-a trezit într-o oarecare măsură şi, spre a se pune la adăpost, a părăsit Italia, îndreptându-se prin – Ungaria spre – Polonia. Aici nebunia sa s-a dovedit molipsitoare, determinând constituirea unei secte cu numeroşi adepţi.

O formă similară de fanatism postsabbatian şi-a făcut apariţia în Turcia. În urma lui Sabbatai Zvi a rămas văduva sa, care, din dorinţa de a specula faima de care se bucurase răposatul ei soţ, a provocat, printr-o înşelătorie, o recrudescenţă a nebuniei sabbatiene. După ce a revenit la Salonic, ea l-a prezentat pe fratele ei Jacob drept fiul rezultat din căsătoria cu Sabbatai Zvi. Astfel, acest băiat în vârstă de zece ani a devenit, sub numele de Jacob Zvi, obiectul de adoraţie al sabbatienilor. Răsfăţat cu apelativul *Querido* (Adoratul), băiatul era considerat de adepţii sectei ca fiind purtătorul a două suflete mesianice, unul provenind din casa lui David, celălalt din casa lui Josif, şi ca urmare adevăratul mântuitor, continuatorul operei tatălui său.

Morala membrilor sectei organizate în jurul lui Querido era în flagrantă contradicţie cu morala tradiţională iudaică. Căsătoria nu era privită ca o instituţie cu caracter sacrosanct. Dacă, de pildă, o soţie nu se mai simţea atrasă de soţul ei, putea să-l părăsească, cuplându-se cu bărbatul faţă de care simţea afecţiune. Afinitatea electivă constituia norma de viaţă pentru adepţii sectei, ceea ce a provocat o reacţie energică din partea rabinatului, care i-a denunţat autorităţilor otomane ca elemente imorale. Autorităţile au iniţiat o severă anchetă pentru a stabili adevărul în legătură cu denunţul formulat de rabini, dar adepţii sectei învăţaseră deja de la maestrul lor cum să se protejeze. Toţi (în jur de 400 de sabbatieni) au trecut la mahomedanism (1687), iar Jacob Querido - Mesia lor - şi câţiva adepţi au întreprins pelerinajul la Mecca, spre a se ruga la mormântul Profetului! Aceşti "noi-turci" au constituit o sectă distinctă, pe care turcii au denumit-o *Dönmäh* (Transfugii), în timp ce ei şi-au luat denumirea de *Maminim* (Adevăraţi credincioşi). La data la care H. Graetz a relatat despre aceste evenimente (1888), în Salonic secta număra cam 1000 de familii (în jur de 4000 de suflete). Ei erau divizaţi în trei grupuri distincte. Primul grup era denumit "Smyrli" (după Smirna, locul de naştere al lui Sabbatai Zvi), cel de al doilea – "Jacubiţii" (după numele lui Jacob Querido), iar cel de al treilea – "Adepţii lui Osman Baba" (după numele unui reformator apărut spre sfârşitul secolului XVIII). Din iudaism membrii acestei secte au păstrat circumcizia, iar pe tărâmul ideilor acordau o valoare deosebită *Zohar*-ului, din al cărui text erau luate temele pentru predici.

Imagine dintr-o carte de rugăciuni tipărită la Amsterdam în 1666, reprezentându-l în partea superioară pe Sabbatai Zvi pe tron, iar în partea inferioară pe cei doisprezece apostoli ai săi.

Cu toate că, în general, lumea iudaică îi privea cu dispreţ pe sabbatienii de la Salonic, ei au reuşit să facă prozeliţi şi în afara hotarelor turceşti. În Polonia a luat fiinţă o sectă sabbatiană ai cărei adepţi credeau că pot grăbi venirea Împărăţiei lui Dumnezeu prin pocăinţă. În fruntea acestei secte se găseau Juda Chasid ("Cel cucernic") din Dubno şi Chajim Malach, un talmudist caracterizat de H. Graetz ca "viclean". Ambii agitau spiritele prin predici care atrăgeau un număr mare de ascultători, recrutaţi din rândul celor care hotărâseră să pornească pe calea pocăinţei. La început rabinii nu au acordat importanţă exceselor mistice practicate de sectanţi, dar după ce Zevi Aşkenazi (Hahamul Zvi) a tras semnalul de alarmă asupra primejdiei reprezentate de reapariţia sabbatianismului, s-a început combaterea energică a adepţilor lui Chasid. Pentru a evita persecuţiile, chasidienii au emigrat din Polonia în Palestina. La câteva zile după sosirea lor la Ierusalim, Juda Chasid a murit, lăsându-şi adepţii dezorientaţi. În disperare, cei mai mulţi dintre aceşti aspiranţi la Împărăţia lui Dumnezeu au trecut la mahomedanism. Cei rămaşi credincioşi principiilor sectei s-au grupat în jurul lui Chajim Malach, continuând să mărturisească crezul lor eretic.

Un alt sabbatian, îndârjit care a contribuit la subminarea unităţii lumii iudaice, a fost Nehemia Chija Chajon (1650-1726), pe care H. Graetz îl caracterizează ca fiind un maestru al mistificărilor şi şarlataniei. Întreaga sa viaţă a fost un lanţ neîntrerupt de aventuri şi înşelătorii. După ce şi-a dat seama că nu are succes în nici o activitate serioasă, s-a dedicat studiilor cabalistice. În cadrul viziunii cabalistice, el susţine că adevărata teologie iudaică trebuie să pornească de la acceptarea unei divinităţi trinitare. Cu un text în care-şi expune vederile, Nehemia Chija Chajon s-a dus la Smirna pentru a obţine sprijin din partea sabbatienilor, dar, până să câştige adepţi, rabinatul din Ierusalim l-a excomunicat şi a condamnat la ardere opusculul care conţinea ideile sale. Izgonit de la Smirna, acesta s-a îndreptat spre Italia, unde la Veneţia s-a bucurat de oarecare audienţă. Aici a încredinţat tiparului o altă lucrare, în care îşi argumentează teza trinitară ca articol de credinţă al iudaismului, bineînţeles fiind vorba de trinitarismul sabbatian, nu de cel creştin. Printre admiratorii săi din perioada petrecută în Italia s-a numărat şi Jonathan Eibeschütz, cel care va deveni mai târziu cunoscut prin contribuţia sa la răspândirea ereziei sabbatiene.

(va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

UN MARE SAVANT CREȘTIN: NICOLAE C. PAULESCU (1869-1931)

profesorul PAULESCU

(urmare din numărul trecut)

Era foarte grav. O operație era absolut necesară, ca să încercăm o salvare. Deși nu vedea cum ar fi putut scăpa, primi să se lase operat. "Dați-mi răgaz doar câteva zile, să-mi rânduiesc câteva chestiuni mai urgente...".

După intervenția făcută de profesorul agregat Gh. Marinescu, ajutat de mine, eram amândoi foarte bucuroși: tumoarea vezicală, pe care i-am scos-o, părea benignă. iar profesorul suportase operația foarte bine. Dar peste trei zile profesorul îmi spunea: "Toate bune, domnule doctor, însă, uite, de ieri mă plictisesc niște concerte bizare: aud, în același timp, pe Lalo, pe Schumann, pe Bach... Ce însemnează asta?". Știind că e un mare îndrăgostit de muzică (cânta perfect la vioară, pian și orgă, și chiar compusese câteva bucăți religioase), nu m-am gândit la nimic rău și i-am schițat o explicație, pe care a ascultat-o zâmbind prietenește. A doua zi însă, îmi spuse: "De astă-dată nu mă plictisesc numai «concerte» anapoda, ci «opere», fiindcă, iată, și văd... văd personagii, tot felul de personagii...". Uluit, îmi dădui seama că era vorba de tulburări uremice, dar ripostai: "Domnule profesor, șocul operator... Se întâmplă... O să vă prescriem însă, de pildă, pilulele lui Lancereaux...". Își întinse mâna și luă de pe măsuța de noapte o cutioară, pe care mi-o dădu binevoitor: "Astea?... Le iau, dragul meu, de ieri, și nu văd nici o îndreptare; dimpotrivă... Ei, lasă, nu te tulbura!... Voia Cuiva înainte de orice!... Mai bine spune-mi ceva de pe la Cameră...".

În aceeași seară, aflam rezultatul analizei: tumora era de natură rea - un cancer. Prin urmare, ne înșelasem toți, afară de profesor, care știa demult despre ce e vorba și suportase totul cu o voință de fier - voința unui adevărat creștin.

La 20 Martie, cu patru luni înainte, pe la 9 dimineața, am primit de la profesor o carte de vizită, pe care scria calm și caligrafic: "Scumpe amice, vino, te rog, cât mai curând, aducând o sondă, căci tumoarea, sau un cheag, mă împiedică să urinez. Cu salutări afectuoase, Paulescu, 20. III. 1931".

L-am găsit desfigurat de chinuri. Nu urinase de mai bune de 30 de ore. Începui să-l cert că nu m-a chemat imediat: eram doar "medicul" său și, în același timp, "asistentul" său, și putea să dispună de mine (...)

Vorbea cu toată lumea, calm și cuminte; nici un cuvânt nu rostea decât perfect chibzuit; și totuși, halucinațiile lui se îndeseau și se agravau. La un moment dat, îmi spuse: "Dar bine, frate, mă uit pe pereții ăștia și văd toate semnele posibile și imposibile, toate bazaconiile! Dar nu văd, pentru Dumnezeu, nici o cruce...". În realitate, pe peretele din fața sa, era doar un Crucifix, pe care nu-l vedea. A doua zi: "Ce însemnează grozăvia asta de femei goale care se frământă în jurul meu?... Și colo-colo... acela, «el» ce vrea cu mine? Ia-mă, Doamne!... Ia-mă Doamne!...". Când se apropia cineva de dânsul, îl vedea uimit cum îl privește cu groază - o groază ce-l desfigura: "Du-te, lasă-mă, pleacă de-aici!...". Apoi: "Iartă-mă, te rog! - adăuga imediat. Când îmi vine cineva drag, se așează în fața lui, și pe «el» îl văd, infamul... Uite-l acolo, mereu acolo...". Ne dădurăm seama repede cine era "el". Într-o zi, l-am găsit congestionat, parcă strâns de gât; se lupta cu cineva, nevăzut de mine, și gemea: "Nu, nu, lasă-mă!... Nu, nu mă lepăd, nu mă lepăd de Christos...".

A insistat să-l ducem acasă. Dar nimic nu putea face să dispară vedenia înfricoșătoare, iar boala se agrava. Totuși, cu patru zile înainte de a muri, deși agravarea aceasta se accentua, profesorul se liniști ca prin farmec. Chemă pe toți prietenii și elevii săi; le vorbea senin și calm, le mulțumea, le da indicații. Doar în clipa morții, în dimineața zilei de duminică, 17 iulie 1931, la ora când în alte dăți se pregătea să meargă la Biserică, îi fu iarăși prezentă "vedenia". După câteva cuvinte adresate surorii sale, Doamna Elena Angelescu, profesorul adăugă: "Eu mă duc...". Își făcu o cruce, privi cu dispreț spre colțul unde era "el", făcu un gest, prin care părea că-i spune: "Imbecilule!", își închise ochii și... adormi.

"Bustul Domnului nostru Iisus Christos - scria în testamentul său - sculptat în marmură albă [de Paciurea, cu care fusese bun prieten - *n. n.*] va fi așezat la Bellu, pe un piedestal format dintr-o singură bucată de piatră, pe care va fi scris, jos, «Familia Paulescu». La moartea mea să nu se puie, ca doliu, decât un steag negru, la poartă. Dricul să fie negru și să aibă numai doi cai. Iar slujba religioasă să fie celebrată de un singur preot".

"Un singur preot" - parohul bisericii ortodoxe al cărei epitrop fusese, dar, într-un colț al camerei mortuare, în genunchi, a oficiat, parcă dintr-o voință supremă, și un reprezentant al Bisericii catolice, fiindcă amândouă îi datorau recunoștință și admirație. Profesorul Paulescu a stat, întotdeauna, deasupra nenorocitei Schisme care a frânt în două Biserica lui Christos, și, întotdeauna, s-a rugat "pentru unirea Credinței", pe care o visa realizată prin Biserica română, întrucât "ea nu a luat niciodată parte la Schismă". Biserica română "ar putea să profite de faptul incontestabil că n-a fost părtașă la Schismă, ceea ce îi dă dreptul să-și asume sarcina delicată de intermediar, de făcător de Pace, pentru ca să îndemne, să convingă, să roage, să implore"... "Creștinătatea întreagă să reintre în același staul și să formeze o Turmă universală, având ca Păstor pe Dumnezeu" [1].

Prin martie 1929, profesorul Paulescu mă întâmpină la Facultate, zicându-mi cu zâmbetul pe buze: "Vezi, Domnule, ce sunt astea?". Și-mi întinse câteva scrisori. Mi le-a trimis monseniorul Dolci (nunțiul apostolic de pe atunci). D-ta poate știi mai bine italienește...". Începurăm să silabisim următoarea scrisoare către Nunțiul Angelo Dolci: "Bari, 22 februarie 1929. *Excelență Reverendissimă*, îmi permit a mă adresa Excelenței Voastre, fiind determinat de Eminența Sa, Domnul Cardinal S. B. Nassali Rocca, pentru a obține câteva informații, care mi-ar fi deosebit de utile, în privința unor studii ale mele. E puțin cunoscut în Italia, însă foarte mult în străinătate, în special în Franța, fiziologistul și medicul român Paulescu, ilustru savant; am citit zilele acestea Tratatul său de Fiziologie, care este eminamente clasic și care, deși se inspiră din izvoarele cele mai riguros științifice ale Fiziologiei experimentale, afirmă, în mod explicit și cu adevărat genial, modern, finalitatea și existența unui Dumnezeu personal[2]. *Nu se poate spune ce mare valoare apologetică cuprinde acest tratat, scris de unul dintre cei mai eminenți fiziologiști în viață.* Aș vrea să-l fac cunoscut pe autor Universităților catolice din Italia, descriindu-l în revista noastră *Studium*, sau eventual în ziarele noastre, unde colaborez. Însă îmi lipsesc cele mai elementare indicații despre profesorul Paulescu, care era acum câțiva ani profesor de Fiziologie la Facultatea de Medicină de la Universitatea din București. Nu știu în mod pozitiv dacă este catolic; aș dori, în plus, să știu dacă e religios practicant și dacă mai deține catedra și azi; pe cât posibil, data nașterii sale. Pentru aceste însemnări, vă deranjez. Îmi cer scuze pentru îndrăzneala ce mi-am luat-o, mulțumindu-vă foarte călduros, vă sărut inelul. Dr. Guido Lami, de la Clinica Universității Regale din Bari". Scrisoarea era însoțită de o carte de vizită a Cardinalului Giovanni Battista Nassali Rocca, Arhiepiscopul de Bologna, cu o recomandație autografă. "Răspundeți-i, domnule profesor!". "Răspunde-i d-ta! Poți adăuga: *Idealul său este unirea Bisericilor creștine*".

"...dricul să fie negru", fiindcă, după datină, el ar fi trebuit să fie *alb*; profesorul Paulescu trăise cast - o viață curată de anahoret, în cel mai aspru înțeles al cuvântului. "N-am îndrăzneala să mă compar cu tine", îi scria în 1921, de la Paris, vărul său primar, Cincinat Pavelescu. "Tu ești un sfânt și o minte largă, întărită de o voință neînduplecată și de o putere de renunțare excepțională... După tine va rămânea o operă întreagă și pilda unei vieți de apostol...". După zece ani, Cincinat Pavelescu, care, cu mulți ani înainte, boem cum era, pierduse manuscrisul profesorului Paulescu, *Împărăteasa Irina* (o piesă de teatru, care îi plăcuse mult lui Delavrancea), saluta în versuri, cu flori în brațe, bustul profesorului de la Societatea Studenților în Medicină: *Iată crizanteme albe / Ca și viața ta... / Bucuria vieții tale / Fost-a să găsești / Leacurile ideale / Firii omenești... / N-ai cules din clipa vieții / Farmecul femeii... / Ca un sfânt printre ispite / Visul te purta... / Iată crizanteme albe / Ca și viața ta.*

Pentru ce a voit profesorul Paulescu să rămână "cast"? Nimic nu l-ar fi putut împiedica să-și întemeieze o familie: i se oferiseră căsătorii excelente, femeile l-au stimat întotdeauna și întotdeauna l-au înconjurat cu venerație.

Dar de ce a fost așa de modest? "Strig ca din fundul

(continuare în pag. 14)

evocare de DR. V. TRIFU

---

1 Manuscris aflat în păstrarea mea; lecția a II-a ținută la Biserica Sf. Anton studențimii universitare.

2 "...*afferma esplicitamente e in modo veramente geniale, moderno, la finalità e l'esistenza di un Dio personale...!*". Această scrisoare este în păstrarea mea.

PAULESCU

NOȚIUNILE DE *Suflet* ȘI *Dumnezeu* ÎN FIZIOLOGIE

EDITURA ANASTASIA

În 1999 s-au împlinit 130 de ani de la nașterea savantului Nicolae C. Paulescu, adevăratul inventator al insulinei, adversar neîmpăcat al darwinismului și unul dintre principalii teoreticieni ai naționalismului creștin din primul pătrar al secolului XX.

În întâmpinarea acestei aniversări, Editura «Anastasia» din București a reeditat una dintre lucrările științifice cele mai importante ale lui N. C. Paulescu: *Noțiunile de «suflet» și «Dumnezeu» în fiziologie* (ediție îngrijită și prefațată de Răzvan Codrescu). Cartea mai fusese reeditată în 1944 de către Dr. V. Trifu, ilustru ucenic al autorului.

Ediția din 1944 era deschisă de o amplă prefață intitulată «Profesorul Paulescu». Întrucât această prefață nu a mai fost republicată ulterior, am hotărât să o oferim în foileton cititorilor *Punctelor cardinale*, omagiindu-l astfel pe N. C. Paulescu printr-o mărturie cuprinzătoare și autorizată, dezvăluind cu căldură *complexitatea* și *exemplaritatea* controversatei sale personalități.

(Menționăm că ortografia a fost actualizată, punctuația îmbunătățită, iar greșelile de tipar s-au îndreptat în mod tacit).

TÂRGUL NATIONAL DE CARTE SI REVISTĂ RELIGIOASĂ DE LA SIBIU

În zilele de 24 şi 25 iunie a. c., s-a desfăşurat la Sibiu prima ediţie a Târgului Naţional de Carte şi Revistă Religioasă, găzduit în spaţiul de expunere al Cercului Militar din localitate. Lăudabila iniţiativă a aparţinut A.S.C.O.R.-ului din Sibiu, în fruntea comitetului de organizare aflându-se studentul Lucian Coca. Pretinsul sprijin al Facultăţii de Teologie şi al Arhiepiscopiei locale "a fost sublim, dar a lipsit cu desăvârşire"... Singurii reprezentanţi ai clerului sibian care s-au implicat efectiv, cu râvnă şi cu har, oarecum "pe cont propriu", au fost tinerii preoţi ortodocşi Constantin Necula (care este şi asistent universitar) şi Cătălin Dumitrean (deja cunoscut pentru virtuţile sale de publicist). Diac. Ioan I. Ică jr. a fost prezent doar în treacăt (la standul Editurii Deisis, pe care o conduce), iar părintele Vasile Grăjdian (cadru didactic şi membru al Senatului universitar) a participat, cu o mină cam opărită, numai la "masa rotundă" din ultima seară (fără îndoială, evenimentul cel mai reuşit al Târgului, atât prin asistenţa relativ numeroasă, cât şi prin densitatea problemelor abordate, în cadrul temei generale "Tinereţe, Ideal, Biserică..."), de unde nu au lipsit nici neobositul preot octogenar Ion Vladovici (foarte legat sufleteşte de redacţia *Punctelor cardinale*), nici tânărul teolog şi cadru universitar Sebastian Moldovan (cu o scurtă comunicare-avertisment asupra posibilelor implicaţii sociale ale perversei "educaţii sexuale" din şcolile româneşti, bazate pe principiile dizolvante ale libertinismului democratic de sorginte occidentală, iar nu pe temeiurile tradiţionale ale moralei creştine). Pentru că a venit vorba de colocviul final, trebuie menţionat că, dintre intelectualii sibieni laici, pe lângă conducerea - binevoitoare, dar cu fatale ticuri cazone - a Cercului Militar, au luat cuvântul, în mod mai consistent, d-l Gabriel Constantinescu (directorul *Punctelor cardinale* şi voce mărturisitoare a generaţiei mucenicite în închisorile comuniste) şi d-l Nicolae Pop (profesor de istorie în activitate şi, de asemenea, incomod publicist). Înduioşător a fost şi apelul la "iubire" în duh creştin făcut de admirabila bibliotecară Marilena Căbaş (al cărei soţ, George Căbaş, entuziast ostenitor la revista *Porunca iubirii*, a fost la rândul său de faţă). Majoritatea vorbitorilor au pus mult suflet în discuţii şi au dovedit o profundă preocupare pentru problemele moral-spirituale şi cultural-educative ale societăţii româneşti post-comuniste (inclusiv pentru viitorul "civilizaţiei cărţii", puternic ameninţat de "civilizaţia computerului", dar şi de degringolada tot mai accentuată a şcolii româneşti, căreia i s-a făcut un rechizitoriu deosebit de dur, mai ales de către reprezentanţii generaţiilor mai vârstnice).

La inaugurarea oficială a Târgului a fost aşteptat zadarnic P. S. Visarion (sau măcar vreun reprezentat oficial al Arhiepiscopiei), după cum, pe toată durata Târgului, au fost aşteptaţi zadarnic "greii" teologiei sibiene. Părintele decan Abrudan, bunăoară, deşi locuieşte peste drum de Cercul Militar, n-a catadicsit să-i treacă pragul. S-a putut constata, cu generală mâhnire, pe de o parte divorţul grav dintre generaţii, iar pe de altă parte suficienţa inerţială a Bisericii Ortodoxe, înstrăinate aproape iresponsabil de social şi de cultural, resemnate într-o deconcertantă "închidere" instituţională. Episodul sibian mi-a amintit de unul asemănător, consumat nu demult la Bucureşti, când la lansarea volumului *Ruinele Ortodoxiei. Iugoslavia: 1991-2000* (a se vedea extrasele şi scurta prezentare din numărul nostru anterior), ce a avut loc chiar la Palatul Patriarhiei (în prezenţa tinerilor editori români de la *Scara*, a ambasadorului ţării vecine şi a altor persoane de vază), abia au putut fi zărite câteva feţe bisericeşti anonime, P. S. Teodosie neonorându-şi făgăduinţa de a fi de faţă, iar Patriarhia - deşi în propria ogradă - negăsind de cuviinţă să delege pe cineva! Răceală la Bucureşti şi răceală la Sibiu faţă de tot ce vine dinspre tinerimea creştină, fie ea laică sau bisericească... Iar, dincolo de răceală (ca să nu zic: ostilitate), o stranie alergie faţă de carte, de care ierarhii şi dascălii noştri teologi par să fugă - Doamne iartă-mă - precum dracul de tămâie!

Ce-i drept, Tîrgul de carte creştină de la Sibiu (prima iniţiativă de acest fel din România postbelică), realizat cu oarecare pripă şi cu foarte puţini bani, nu s-a ridicat la nivelul scontat de tinerii organizatori şi de editorii participanţi. Au luat parte puţine edituri şi publicaţii; prezenţele cele mai însemnate au fost cele ale Editurii Institutului Biblic... (desigur prin grija directorului "mirean" Aurelian Marinescu), Editurii Anastasia (cu cea mai bogată şi mai variată ofertă, deşi fără titluri de ultimă oră) şi Editurii Deisis (aflate la ea acasă). Au mai fost prezente editurile (folosesc ordinea alfabetică): Agapis, cea a Arhiepiscopiei Sibiu (poate standul cel mai "sărac"), Herald, Lumină din lumină, Oastea Domnului, Puncte cardinale (singurul stand care a oferit un titlu tocmai ieşit de sub tipar: *Evreii în România (secolele XVI-XX)* de Gabriel Constantinescu, apărut însă la o altă editură - F.R.O.N.D.E. - şi numai parţial asimilabil "cărţii creştine") şi Tehnopress, la care se adaugă Trinitas şi Bunavestire (ambele prin intermediari binevoitori), iar dintre publicaţiile periodice, în genere fără o reprezentare corespunzătoare: *Calea, Adevărul şi Viaţa* (pagina creştină săptămânală a cotidianului *Ziua*, realizată de Fundaţia Anastasia), *Iisus Biruitorul* (organul "Oastei Domnului"), *Porunca iubirii, Puncte cardinale, Telegraful român, Timotheos* (publicaţie tot a "Oastei Domnului", destinată tinerilor), *Vestitorul Ortodoxiei* (pe lângă standul I. B. M.). Dintre absenţe, cel mai mult (m-)au surprins cele ale Arhidiecezanei Cluj (inclusiv a revistei *Renaşterea*), Arhiepiscopiei de Alba Iulia, revistei "de oceanografie ortodoxă" *Scara* (şi editurii omonime) şi a Supergraph-ului (principalul difuzor actual de carte religioasă). De menţionat că două edituri "siameze" - Saeculum şi Vestala - au venit la faţa locului, dar, nemulţumite de "condiţii", au făcut cale întoarsă, sfidând manifestarea, cu un "strop" de dreptate şi cu o "mare" de moft mitocănesc.

Sub aşteptări a fost şi interesul publicului sibian: în cele două zile, nu s-au perindat pe la Cercul Militar mai mult de câteva sute de persoane (ceea ce nu înseamnă şi tot atâţia cumpărători; s-a vândut puţin, iar majoritatea expozanţilor abia şi-au acoperit cheltuielile de deplasare, de la Bucureşti sau Iaşi).

Cu toate aceste "minusuri" (parte explicabile în context) şi în pofida "boicotului" oficialităţilor bisericeşti şi universitare, s-a pus temeiul unei manifestări inedite, ce ar merita să se perpetueze anual şi să-şi dobândească o tradiţie (amploarea şi izbânda ei depinzând atât de participanţii efectivi, cât şi de implicarea - în organizare şi mediatizare - a unor instituţii de profil, a unor sponsori locali şi a publicului însuşi, în segmentul lui creştin, ce nu poate fi lipsit de extensie într-un oraş universitar cu tradiţia cultural-religioasă a Sibiului). În reconfortantul lor idealism tineresc, organizatorii din acest an (care au avut multe de învăţat ei înşişi cu acest prilej) îşi propun, pentru ediţia următoare, un îndrăzneţ început de "internaţionalizare" a Târgului (existând premisele participării unor edituri religioase din Italia şi Franţa). Desigur, în această eventualitate, obligaţiile şi răspunderile organizatorilor vor fi mult mai mari...

Deşi, ca editor, n-am avut cu această ocazie nici măcar un profit financiar minim, mărturisesc că atmosfera "m-a furat", că apreciez iniţiativa tinerilor ascorişti de la Sibiu şi că nu exclud posibilitatea unei consolidări viitoare, cu voia şi ajutorul lui Dumnezeu. De ce nu s-ar reuşi *până la urmă* în acţiunea conjugată a celor două instituţii naţionale ce se împăunează cu cel mai mare credit actual în societatea românească: Biserica şi Armata?!

Până una-alta, nu mă pot sustrage ispitei de a încheia - "consolator" - cu versurile bătrânului Iancu Văcărescu, pe care le-am citat şi în cuvântul de deschidere: *La fapta bună / Puţini s-adună; / Mult pot puţinii / Buni împreună...*

Răzvan CODRESCU

PROFESORUL PAULESCU

(urmare din pag. 13)

unui puţ - nimeni nu mă aude", spunea dânsul cu o dureroasă resemnare. De ce a rămas mereu aşa de sobru, când învăţaţii lumii i se adresau atât de curtenitor - şi atât de mândri de dânsul? Ilustrul Cushing, de pildă, într-o vibrantă scrisoare de invitaţie în America, i se adresa ca un elev celui mai mare fiziologist al timpului. După plecarea sa de la spitalul "Notre-Dame du Perpétuel-Secours", unde dânsul fusese primit aşa de greu, fiindcă era "ortodox", nimeni nu a mai admis să nu fie acolo, în permanenţă, un ortodox sau doi, care să-l amintească pe *"notre cher bon docteur..."*. Era suficient un rând de prezentare al profesorului, pentru ca, imediat, şi fără vreo discuţie, să fie primiţi acolo, ca interni - cu casă, masă, leafă şi cele mai delicate atenţiuni, doi studenţi sau doi medici români; chiar şi după moartea lui, fiindcă Paulescu *n-a murit* pentru spitalul ilustrat de Lancereaux şi de dânsul. El a murit doar pentru noi, pentru această ţară unde "negaţiunea" are încă o putere deplorabilă... După moartea sa, în 1937, ilustrul Dr. Julien Huber, urmaşul lui Lancereaux şi al lui Variot, care totuşi nu-l cunoscuse personal, a venit la Bucureşti, să se încline, cu braţele pline de flori, la mormântul său, după care i-a strâns într-o grupare pe toţi foştii interni români de la spitalul "Notre-Dame du Perpétuel Secours", pentru ca astfel să se asigure, în numele lui, prezenţa unui român la acest spital, veacuri de-aci înainte (...)

De ce profesorul Paulescu, care a atacat cu atâta irezistibilă evidenţă negaţiile divinităţii în Creaţie, a fost aşa de îngăduitor cu victimele ispitelor deşarte şi degeneratoare? "Iartă-le lor, Doamne!" - îi era singurul răspuns[3].

Nu vom răspunde noi acestor întrebări, la care vor putea răspunde uşor toţi cei care vor citi opera lui fiziologico-filosofică. Această operă, încă neegalată, îl înalţă pe profesorul Paulescu, savantul intransigent şi omul de o bunătate fără margini, deasupra învăţaţilor lumii, dovedindu-l, după părerea noastră, cel mai mare interpret ştiinţific al Divinităţii, prin studiul rece al Creaţiei înseşi, şi precursorul ştiinţific al ideii de pacificare a Omenirii prin Biserica lui Christos.

Această Omenire, adânc turburată şi învrăjbită de concepţia ordinii "oarbe" din Univers, va trebui să înţeleagă că ordinea *conştientă* este cea adevărată, că o Voinţă supremă *rânduieşte* şi *judecă...* Când o va înţelege - şi *o va înţelege*! - va dispărea, în sfârşit, şi "omul modern" - omul "iniţiat" de presa, cinematograful şi radiourile americanizante, omul convins că le ştie pe toate, pretenţios, agresiv şi stupid - înnebunit de pofte, veşnic neliniştit şi niciodată mulţumit. Atunci profesorul Paulescu nu va mai figura doar printre "oamenii mari", ci şi pe o altă listă: cea rezervată acelora care, uitându-se pe ei înşişi pentru semenii lor "bolnavi" sufleteşte ori trupeşte, au trăit ca nişte *martiri* şi au murit ca nişte *sfinţi*.

---

3 Când Barbu Delavrancea a fost atacat şi zeflemisit de critici, după reprezentarea piesei *Hagi-Tudose*, profesorul Paulescu i-a scris o scrisoare de îmbărbătare, la care marele dramaturg i-a răspuns trimiţându-i volumul cu următoarea dedicaţie (datată 5 Febr. 1913, Bucureşti): "Cel dintâiu volum învăţatului şi ilustrului meu amic prof. dr. Paulescu, carele cel dintâiu s-a răzvrătit împotriva «răului tratament ce i s-a administrat» lui Hagi-Tudose de către vechii mei duşmani (...), ca amintire de noaptea în care sărmanul autor a trebuit să înghiţă şi să mistuie o «duzină» de şerpi, de şopârle şi alte lighioi, care de care mai vâscoase şi mai neplăcute pentru «vălul său palatin» (...) Unii naivi critici teatrali m-au comparat cu Shakespeare, alţii cu Molière; unii că sunt clasic antic, alţii, că sunt romantic-modern. Ce copilării! Am vrut să fiu ce mi-a fost dat să fiu: român sadea, buruiană din pârloagele noastre bătute de Crivăţ şi arse de soarele lui Cuptor. A vroi altceva ar fi să vreau ceea ce nu pot să fiu. Şi decât o opintire zadarnică, mai bine las natura în firescul ei. Prună brumărie să fiu, iar nu ananas de seră. La urma urmelor, chiar şi porumbe bătute de primele zăpezi, decât fructe zaharisite de la Nisa..."

Un luceafăr pe columna cezarilor

(urmare din pag. 6)

cutie de rezonanță a unei conștiințe poetice, care captează și amplifică pentru urechea noastră mesajele stărilor abisale.

Azi oceanu-ntărâtat turbatu-i:
Răcnind, înalță brațele-i de spume,
Le spânzură de nori, să spargă lume
Până furtuna-l reîmpinge-n patu-i.

Ca un copil ce nici al spaimei nume
N-a cunoscut vreodată încredințatu-i
Că bolta cea albastră e palatu-i:
Cu-asalt s-o ia el vrea - ca pe-o cetate.

Rănit de fulgere, el se-ncovoaie
Și c-o poveste îl adoarme-o boare
Și-n vis - un cer în fundu-i se îndoaie.

Tot ce-a dorit în visul lui el are:
Tărie, stele, luna cea bălaie...
Dormind murmură - murmurând tresare.

Eminescu a repetat pentru noi, într-un minunat sonet, aceeași veșnică poveste a oceanului care ar vrea să atingă cerul rămânând ocean, surprinzând cu subtilă minuțiozitate gradarea fazelor de la "răzvrătire" la cumințire, ce va fi urmată iarăși de frământări. Căci finalul se deschide înspre o nouă perioadă de neliniște, lăsând să se vadă o reînfuriere a oceanului, din cauza impulsului de a poseda concret ceea ce visează că are. Starea de "posesie" e cea care se exaltă în vis, trezindu-l. Murmurul se va transforma în rumoare, ca și plebea deșteptată demagogic din "somn de moarte", de fapt din condiția în care poate avea cerul: aceea de calm și coeziune. Răscolite ape și noroade se turbură deopotrivă și numai sclipătul iscoditor al unei stele poate răzbate prin larma și "turbarea" lor:

Atunci printre nouri, prin vânt și prin unde
O rază de aur se toarce ușor
Și-n fundul sălbatec al mărei pătrunde
Prin vânt și prin nor.

....

În fundul cel umed al mărei turbate,
În lumea-i noptoasă, în sânu-i de-amar,
Lucește o steauă în piatră schimbată,
În mărgăritar.

(*Când marea...*)

Dacă nu poate avea steaua, marea poate avea raza ei, înfășurată în mărgăritar. Și îi e îndestul să se cumințească. Tot așa, vulgul nu poate înțelege nemijlocit ideile înalte, abstracțiunile unei revelații, ci urzite în parabole pe care le va păstra ca mărgăritare de înțelepciune. Dacă știe să le prețuiască, va putea supraviețui vremurilor de restriște, când luceferii dispar de pe boltă, depănându-și-le. Înșir-te mărgărite. Căci poveștile, tradițiile fac dintr-o turmă inconștientă un popor civilizat.

Însă când apa mării nu mai primește în sânul ei căldura soarelui, lumina unei stele pentru a o înapoia în icoană, rămâne numai cu amarul ei; când un grup nu mai recunoaște un conducător, nu-i mai reflectă nimbul, ci devine refractar, se complace în traiul lui amărât. Poetul care s-ar naște în mijlocul lui are certitudinea elecțiunii sale divine: "Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarele soarbe un nour de aur din marea de-amar", exclamă el (ms. 2254 18 v.).

Cu această splendidă metaforă, dintr-o singură trăsătură de penel Eminescu zugrăvește o apoteoză tot atât de exemplară ca și a eroilor antici metamorfozați în astre. Soarele spiritual nu numai că iluminează tainițele oceanului națiunii, dar în divina-i alchimie are puterea miraculoasă de a-i distila apa amară în vapori dauriți. Regăsim tema turnată în versurile actului I, scena 5 a piesei *Mira*:

Când ca un soare mândru cu inima de jar,
Ce soarbe nori de aur din marea de amar,
El m-a-nălțat pe mine din mare, din popor
La rangur' le mărirei, la tronu-i lucitor.

(ms. 2254 70 v.)

Strălucirea acestor nouri zenitali ia ochii omului de rând - când își aduce aminte să-și înalțe privirea către ei. Dar pe cerul amurgului nourii de aur se prefac în nori arămii, și atunci lumea îi recunoaște ca zmei și dragoni înfocați, plini de geniu. "O, geniu mândru", i se adresează fata de-mpărat "smăului" prefăcut în "steauă" (*Fata-n grădina de aur*). În ceas vesperal, Luceafărul devine mai vizibil decât Soarele și îi ia locul pe boltă: dragonul - șarpe de aramă, se substituie (luciferic? proniator?) Creatorului, care-i îngăduie să-și forjeze ponoul în văpaia geniului său. Figura lui ambiguă se lasă valorizată atât ca Demiurg, cât și ca "Mirele universului - naturei", acea "frunte senină sau încinsă-n aur" care "modelează/ gândirea/ a mii și mii de oameni /.../ într-o uriașă volbură de foc" (*cf.* ms. 2254 18 r.).

După felul în care se înfățișează, ea poate fi steaua unui neam, îngerul lui de strajă, sau întunecat semn al damnării înscris pe frunte, norocul sau blestemul lui.

Iată de ce ruga noastră adresată Celui Etern va fi cu totul alta decât a Smăului: "Doamne, nu ne lua al nemuririi nimb, nourul de aur ce miruie fruntea lui Eminescu!".

SURSE BIBLIOGRAFICE:

Constantin Noica, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Ed. Humanitas, Buc., 1996, pp. 91, 94;

Pentru citatele din Mihai Eminescu am folosit:

Opere IV, Teatru, Ed. Minerva, Buc., 1978 (ms. 2254 18 r. și v., 70 v.), pp. 403, 418, resp. 77;

Opere VI, Proza literară, Ed. Minerva, Buc., 1982 (*Geniu pustiu*), pp. 159, 161;

Opere IV, Poezii postume, Ed. Saeculum I.O., Buc., 1998 (*Când marea...*), p. 19;

Petru Creția, *Constelația Luceafărului. Sonetele. Scrisorile*, Ed. Humanitas, Buc., 1994 (*Azi oceanu-ntărâtat, Fata-n grădina de aur*), pp. 25, 141;

Revista *Manuscriptum* nr. 1/1991 (*Odă pentru Napoleon, Marea nalță mii de valuri*).

ROMÂNIA - ȚARĂ TRANSFRONTARIERĂ

(urmare din pag. 11)

sporiseră la câteva sute de mii în urma invaziei din timpul războiului poreclit "de independență"; această hoardă de galițieni, veniți la pradă în spatele armatelor rusești, trebuia pusă degrabă în drepturi alături de autohtoni); a doua condiție era *re-retrocedarea către Rusia a părții de sud a Basarabiei*, teritoriu întors României în 1856, după Congresul de la Paris. Ceea ce s-a și făcut, România căpătând în schimb (și pe drept) pământul pustiu al Dobrogei, pe care Austria sugera să-l colonizăm, ați ghicit, cu evreii pe care imperiul nu-i mai putea mistui!

Asta a fost la '77. A mai trebuit încă un război, mult mai sângeros, acela din '916, care a dus la adoptarea constituției din 1923, pentru ca Iuda să se poată declara oficial urmaș al lui Traian în "America Europei".

Și pentru că suntem contemporani întru același coșmar vechi de o sută și cincizeci de ani, vom încheia tot cu Eminescu, lăsând cititorul să actualizeze locurile și numele proprii:

"Suntem avizați a aștepta siguranța existenței statului român de la mila sorții, de la pomana împrejurărilor externe, care să postuleze ființa statului român ca pe un fel de necesitate internațională.

Ce-i pasă Congresului că se răpește o parte din patria străveche a neamului românesc ca atare? Ce li-e lor Hecuba? Ce-i pasă cine va locui pe pământul românesc? Materialul de oameni îi e indiferent.

Astfel, fără a discuta sau gândi, s-au introdus cu toptanul legi străine în toată puterea cuvântului, cari substituie pretutindenea în locul noțiunilor nație, țară, român, noțiunea om, cetățean al universului, fie din Berber, din Nigritania, din China sau, în fine, extract de Galiția.

Organizația liberalo-cosmopolită a prefăcut România în mocirla în care se scurg murdăriile sociale ale Apusului și Răsăritului. România a devenit mlaștina de scurgere pentru tot ce e moralicește și economicește nesănătos dincolo de granițe, pentru tot ce fuge de muncă, pentru tot ce se simte urmărit de înrolarea în armată, de poliție și de justiția penală.

Ce-i pasă fanariotului, al cărui tată nu știa o vorbă românească, ce-i pasă lui că se vinde un pământ pe care el, cosmopolitul, cetățeanul universului, antihrist, s-a născut din întâmplare numai?

Dezmoșteniți sunt cei ce nu mai cred în nimic, dezmoșteniți sunt acei cetățeni ai universului întreg ce, neavând patrie, își aleg pe cea mai ieftină din toate, universul întreg; cei cari neavând popor, își aleg pe cel mai lesne de avut: omenirea toată.

Ce le pasă lor că se ia o bucată din Țara Românească? Patria lor, universul, rămâne intactă. Ce le pasă că se robește o parte a poporului românesc? Poporul lor, omenirea, rămâne intact. Ce-i pasă fanariotului, ce nu este nici grec, nici român, nici francez, nici neamț, că se rupe patria noastră în bucăți, poporul nostru în fâșii?

Aceștia stau astăzi la învoială cu Alianța Izraelită ca să vânză țara toată și să desființeze printr-un trafic mârșav o nație și un stat pe cari zeci de popoare barbare nu le-a putut desființa."

PETRE IOGU

În ziua de 5 iulie a. c. s-a stins din viață, după o lungă și grea suferință, inginerul Petre Iogu. Născut la 31 martie 1927 la București, dintr-o familie de români macedoneni venită în țară după primul război mondial, mai exact în 1923, din Macedonia grecească, a fost crescut și educat de părinții săi în cultul dragostei de țară și de neam, așa cum numai cei ce au cunoscut opresiunea străină știu să o facă. A urmat atât școala primară, cât și cursurile liceale la București, (unde, în 1942, a devenit membru al "Frățiilor de Cruce"), iar după absolvirea Liceului "Spiru Haret" (1946) s-a înscris, la îndemnul părintelui său, la Facultatea de Agronomie, pe care însă nu a apucat să o termine, deoarece în 1951, pe când era în anul doi, a fost arestat și condamnat, pentru activitate anticomunistă, la cinci ani temniță grea. S-a eliberat în 1955 cu un decret de grațiere, dar nu i s-a mai permis să-și continue studiile. În 1958 a fost din nou arestat, iar de această dată i s-a dat o pedeapsă mult mai mare (17 ani), fiind acuzat de "crimă de uneltire împotriva securității statului". S-a eliberat de la Aiud, odată cu toți ceilalți deținuți politici, în 1964, și a cunoscut, ca și toți ceilalți, rigorile și șicanele poliției politice, care îi urmărea pas cu pas activitatea. A reușit totuși să-și termine studiile la Facultatea de Construcții a Politehnicii bucureștene, luându-și diploma de inginer la 43 de ani.

În 1982 a emigrat în Grecia, dar imediat după revoluția din 1989 s-a repatriat și a dus o susținută activitate pentru instaurarea în România a unei veritabile democrații. A fost membru fondator al Uniunii Democrat Creștine, iar după infiltrarea și deturnarea acestui partid de la idealurile lui inițiale, a dus o susținută activitate în Asociația Foștilor Deținuți Politici.

Prin dispariția lui, mișcarea de asanare morală a poporului român suferă o grea pierdere.

Dumnezeu să-l odihnească în pace și să-i dăruiască liniștea și tihna de care în viață n-a avut parte.

Puncte Cardinale

Redacția revistei *Puncte cardinale* roagă insistent pe abonații care nu și-au achitat încă abonamentele pe anul în curs, fie ei din țară sau din străinătate, să o facă neîntârziat, publicația riscând să sucombe din motive financiare.

Orice sprijin venit în această perioadă deosebit de grea echivalează cu un gest salvator: dați celei mai vechi și mai constante publicații de dreapta din România postcomunistă șansa de a apuca cel de-al treilea mileniu!

MANIFESTUL FUNDAȚIEI ROMÂNE PENTRU CERCETAREA CREAȚIEI

Sunt mai bine de 200 de ani de când rațiunea umană s-a desprins conștient și oficial de spiritualitate, cu scopul declarat - și pe deplin atins astăzi - de supremație absolută în societate. Odată cu încoronarea în 1793 a unei populare dansatoare pariziene ca Zeiță a Rațiunii pe chiar altarul catedralei Notre-Dame din Paris, urmată de arderea publică a Bibliei, calea spre materialismul agresiv, intolerant și omnipotent era deschisă. Iar odată cu ea a început și sarabanda amețitoare a "sistemelor de referință". Și iată-ne astăzi într-o societate informatizată, în care intimitatea persoanei este violată sistematic prin chiar excesul de informație și de drepturi garantate de lege. O societate alienată, în care viitorul este aproape unanim considerat a fi sumbru, iar spusa lui Protagoras, "Omul este măsura tuturor lucrurilor", a devenit esența trăirii umane. Omul se vede pe sine ca o mașinărie precară, locuind într-un univers născut la și din întâmplare, care-i guvernează existența prin implacabile legi fizice și biologice. Și unde este astăzi dimensiunea reală a spiritului uman? Strivit între consumism și îndoctrinare mediatică insidioasă, el a devenit doar un pretext și o anexă de ochii lumii...

Toate acestea își au sorgintea în umanismul revoluționar care l-a scos pe Dumnezeu din centrul societății, așezând omul în loc. Știința s-a transformat prin aceasta într-un instrument al puterii, încetând să mai fie unul al spiritului liber, căutător al adevărului. Și, mai grav, știința și produsul ei primar, tehnologia, galopează cu mult înaintea conștiinței și simțirii omenești, considerându-le nesemnificative și retrograde. Un secol și jumătate de gândire evoluționistă și-a arătat din plin roadele prin cele mai monstruoase conflagrații din istorie și prin ideologiile care au stat la baza lor (nazismul, comunismul și liberalismul). Credem că a sosit vremea ca știința, cea care a furnizat temelia acestor ideologii, să intre în cel de al treilea mileniu printr-o adevărată schimbare de paradigmă, întorcându-se la valorile spirituale care s-au dovedit cu adevărat benefice și perene. În definitiv, știința modernă s-a născut sub auspicii creaționiste - așa cum au demonstrat istorici ai științei precum P. Duhem, A. Koestler și S. Jaki - virând abrupt spre ateism abia în ultima treime a secolului al XIX-lea.

Nu credem că principiul conform căruia orice noutate înseamnă un progres - principiu ce pare a domina *establishment*-ul științific - este valabil în cazul fundamentului spiritual al existenței umane.

În consecință, dorim cu tărie să încercăm a readuce știința la locul ei, în serviciul spiritualității umane. Realizăm prin chiar propria noastră investigație științifică, descătușată de limitările *establishment*-ului, că universul și noi înșine nu suntem rezultatul întâmplării, ci al unui ***design* inteligent și plin de iubire**. Fundamentată pe teoria informației, teoria probabilităților, științele cogniției și termodinamică, **teoria modernă a proiectului (*design*-ului) inteligent** (elaborată de A. E. Wilder-Smith, Ch. Thaxton și W. Dembski) se dovedește a fi vârful de lance al noii revoluții științifice. Dorim de aceea să ne orientăm cercetarea științifică spre acest *design*, înlesnind astfel calea spiritului uman spre *Designer*, spre Creator, Dumnezeul Scripturilor. Etica noastră profesională ne obligă să considerăm acest Creator ca UNIC SISTEM DE REFERINȚĂ ABSOLUT și prin aceasta să restructurăm paradigma noastră științifică sub forma atât de simplu și total exprimată de fizicianul francez Eduard Branly: *"Știința este o stăruință spre creație, credința o stăruință spre Creator"*.

Scopul nostru nu este acela de a dovedi științific existența lui Dumnezeu - El se dovedește singur și continuu, din universul subatomic și până dincolo de limitele macrouniversului. Scopul nostru nu este nici acela de a reinterpreta Biblia, pentru a se potrivi cu dogma științifică. Au făcut-o alții fără succes, uitând că, fiind revelată de Dumnezeu, Biblia este deasupra științei. Dorim, în schimb, să reinterpretăm datele științifice existente și viitoare, pornind de la un moment inițial al Creației *ex nihilo*, **folosindu-ne însă numai și numai de instrumentele științifice existente. Noi nu contestăm aceste instrumente, ci numai felul în care se interpretează datele primare furnizate de ele, pornindu-se de la principiul actualismului (uniformismului) și conceptul macroevoluției, care nu au fost demonstrate vreodată**. Vom considera ca un prim pas, necesar și motivator, identificarea *design*-ului inteligent în ansamblul obiectelor cercetării noastre individuale. În această cercetare ne vom ghida după următoarele **PRINCIPII**:

1. Universul și continuumul spațio-temporal nu sunt eterne, ci au un început (creație) și un sfârșit, aflate în întregime la latitudinea Creatorului, singura entitate **personală, transcendentă** și **eternă**.

2. Viața biologică nu este rezultatul proprietăților intrinseci ale materiei, ci este doar un episod al creației supranaturale (aduse în ființă prin procese care nu mai acționează astăzi).

3. Nu există și nu a existat niciodată macroevoluție - o schimbare evolutivă lentă și gradată, sau rapidă și bruscă - de la forme de viață inferioare la forme de viață superioare. Arhiva fosiliferă dovedește clar că toate speciile apar brusc, perfect adaptate mediului în care trăiesc, există pentru un timp și apoi dispar la fel de brusc precum au apărut, fără a genera urmași "superiori". Toate variațiile identificate sunt de natură orizontală, intraspecifică, în cadrul unor limite naturale ale schimbării biologice.

4. Omul apare și el brusc în arhiva fosiliferă, ca un taxon separat (care include pe *Homo erectus* și *Homo neanderthalensis*, dar nu și australopitecinele și habilinele), perfect adaptat mediului său, având, spre deosebire de toate celelalte ființe vii, o natură spirituală (conștiință de sine, morală, raționament abstract, limbaj articulat, natură religioasă, etc.). Prin aceasta, Omul Proiect (*Design*) se dovedește a fi **cea mai înaltă formă de viață creată**.

5. Întreaga coloană litostratigrafică - o simplă convenție umană - conține dovezi substanțiale că cea mai mare parte a cuverturii sedimentare este rezultatul unui cataclism hidraulic global, acumulându-se în timp de secole și nu de ere. Există, de asemenea, dovezi importante că rocile de fundament s-au format într-un interval de timp cu cel puțin 10 ordine de mărime mai scurt decât cel avansat în baza principiului actualismului.

6. Principiul actualismului al lui Charles Lyell, conform căruia procesele fizico-chimice modelatoare ale pământului și întregului univers, de la începuturi și până în prezent, sunt esențialmente aceleași cu cele de astăzi și s-au desfășurat întotdeauna în același ritm, **este fundamental greșit**. Mai mult, el este contrazis chiar de dogma cosmologică modernă - teoria *Big Bang*-ului - conform căreia, înainte de timpul Planck (10^{-43} secunde de la explozia inițială) cele patru forțe fundamentale nu erau separate. Cu alte cuvinte, în momentul genezei universului acționau forțe care nu există astăzi...

7. Așa cum se prezintă astăzi universul și lumea vie, se pot ușor identifica o multitudine de imperfecțiuni **față de un model universal perfect, deductibil din chiar ceea ce înțelegem deja din acest univers.** Concluzia logică este că, de vreme ce perfecțiunea este posibilă dar nu există, trebuie să existe un "element perturbator". Identificat de mulți cu cele două legi ale termodinamicii, acest "element perturbator" este, în viziunea noastră, o manifestare a voinței Creatorului și implică în mod logic existența unor înțelesuri și scopuri ale existenței.

8. Numeroase experiențe personale, dar și fenomene și secvențe de evenimente inexplicabile, dovedesc că Creatorul este prezent și activ în creația sa și, în consecință, de vreme ce universul se găsește într-o evidentă stare de degradare, există și o **teleologie** a întregii creații. Este de aceea perfect științific a explora implicațiile teleologice, ori de câte ori datele științifice primare o cer sau o permit.

9. Cum nimeni nu se va putea întoarce vreodată în timp la origini, știința nu va putea niciodată dovedi în mod irefutabil natura acestora. În consecință, pentru știința evoluționistă originile vor rămâne întotdeauna un teritoriu al umbrelor. Pentru cercetătorul creației, aceleași instrumente științifice și aceeași rațiune, întărite prin argumentația teleologică și convingerea teologică, vor șterge umbrele și-i vor oferi admirabila șansă de a-și afla locul în Planul Creatorului.

10. Știința, fie că este întemeiată pe evoluție sau pe creație, nu poate spera mai mult decât a găsi răspunsul la întrebarea "Cum?". Răspunsul la întrebarea cea mare - "De ce?" - se găsește numai în **credință**. Credința în **Creator**.

Trăim vremuri în care intelectualii de orice factură, simțind parcă vidul absolut din lumea politicului, își sacrifică temporar (fără a ști însă pentru cât timp) vocația profesională și se avântă în politică. Este neîndoios nevoie de astfel de sacrificii, dar ele nu reprezintă decât o jumătate de măsură. Cineva spunea odată: *"Înainte să se schimbe împărățiile, trebuie să se schimbe oamenii!"*. Poate oare nega cineva această nevoie de schimbare interioară?

Dar cum oare se pot schimba oamenii? Multe sunt căile, dar probabil la temelia oricărei schimbări **adevărate** stă o convingere spirituală profundă. Poporul nostru se reclamă și se declară a fi creștin din chiar momentul nașterii sale. Și totuși, tăvălugul evoluționismului l-a lovit năprasnic prin cea mai agresivă și destructivă întruchipare a sa - materialismul dialectic de factură leninistă. Și oricât ar afirma unii că românii nu au fost spiritualmente afectați de o jumătate de deceniu de bolșevism, adevărul - verificabil în orice clipă și la orice nivel - este că însăși rădăcina profundă a spiritului românesc este afectată. Aici trebuie să se schimbe lucrurile. Rădăcina spirituală a unui popor se întemeiază însă nu pe o ideologie, ci pe o credință. Sistemul de referință fundamental, sistemul nostru de valori, trebuie de aceea să se reașeze pe temelia cea veche și solidă - credința în Dumnezeul Scripturilor. Și de aici mai departe, sistemul nostru educațional trebuie să ofere tinerilor, cât mai curând posibil, și alternativa științifică creaționistă, lăsându-le lor decizia de a adera la una sau alta din cele două viziuni fundamentale asupra lumii și a destinului omului. Un tânăr care a luat singur o astfel de decizie este cu siguranță mai conștient și mai responsabil.

Din nefericire, această reașezare este mult stânjenită (ba chiar blocată) de asaltul consumist de factură occidentală, în întregime bazat pe știința evoluționistă. Lovit primul de acest flagel, Occidentul a și reacționat primul și continuă să reacționeze, printr-o tot mai puternică coagulare a oamenilor de știință creștini într-o mișcare creaționistă coerentă. Numindu-se "cercetători ai creației", acești oameni de știință, dintre care mulți ocupă importante poziții academice, doresc să dovedească oponenților lor că evoluționismul nu este decât o formă de religie păgână și că tot ceea ce a creat nu face decât să accentueze degradarea societății umane, lipsind-o de un reper absolut și benefic. Prin vasta literatură publicată, comunitatea creaționistă internațională a reușit deja să încropească un cadru educațional alternativ viabil.

Credem că a sosit momentul ca și noi, oamenii de știință români care am ajuns a înțelege că nu suntem rezultatul hazardului, să privim obiectul cercetărilor noastre ca parte a unei Creații minunate, având un înțeles și mai ales un scop. Nu credem că există vreun om de știință, onest și fără idei preconcepute, care să nu fi ajuns la concluzia că tot ceea ce există este rezultatul unui design inteligent! Și prin aceasta, întreaga noastră paradigmă științifică se poate schimba fundamental. Mai departe, ținând cont de faptul că sistemul educațional românesc trece prin mari transformări, efortul nostru s-ar putea fructifica și prin realizarea unor manuale alternative, întemeiate pe paradigma creaționistă. DAT FIIND RITMUL ÎN CARE ÎNVĂȚĂMÂNTUL ROMÂNESC SE ALINIAZĂ CELUI OCCIDENTAL, CREDEM Că TREBUIE ACȚIONAT ÎN ACEST SENS CÂT SE POATE DE REPEDE, PENTRU A EVITA RISCUL "STABILIZĂRII" UNEI NOI PROGRAME DE ÎNVĂȚĂMÂNT EXCLUSIV EVOLUȚIONIST. Este totuși nevoie să aflăm mai întâi unii de alții și să ne organizăm. Trebuie să încercăm a crea o FUNDAȚIE ROMÂNĂ PENTRU CERCETAREA CREAȚIEI, apoi ne vom putea alătura efortului confraților noștri din restul lumii. Pentru a crea un cadru ideatic general, am redactat *Manifestul* anexat prezentei scrisori (dacă bolșevismul a intrat în lume întemeindu-se pe un *Manifest Comunist*, oare de ce n-am porni și noi pe calea opusă tot printr-un *Manifest*?).

Dacă vă regăsiți (chiar și numai parțial) în acest cadru ideatic și motivațional, vă rugăm să ne contactați la una din adresele: **Emil Silvestru, Str. Jupiter 5, Apt. 17, CP 21/3400 Cluj-Napoca, telefon/fax 064-12.25.33, sau e-mail: esilvestru@yahoo.com**

Suntem ferm convinși că numărul românilor care își pun întrebări insistente privind fundamentul dogmatic al științei evoluționiste este mare. Trebuie doar să ne unim pentru a deveni o forță și implicit o alternativă viabilă. Ținând cont de faptul că cercetarea **științifică** a creației este în plin avânt în lume - mai ales în Occident -, dorim să ne afiliem cât mai curând acestei cercetări, sub o formă instituționalizată și implicit mai eficientă. Aceasta ar putea deveni, fără îndoială, o cale liniștită și efectivă de reintegrare a spiritualității românești în cultura globală a Europei creștine.

Cu stimă, în numele Grupului de Inițiativă,
Dr. ing. Emil SILVESTRU, geolog

Editura
PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 251100996517509

Gabriel CONSTANTINESCU (director),
Răzvan CODRESCU (redactor șef),
Demostene ANDRONESCU (redactor șef-adjunct),
Ligia BANEA (secretar de redacție), **Marcel PETRIȘOR, Florea TIBERIAN**
Adresa Redacției: **2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii 109, tel. 069/422536**

Tehnoredactare computerizată
"PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company